

't Hupke

Nr.149 Zomer 2012

In dit nummer

- Nieuwe voorzitter
- De SWEV dag
- SOVON cursus inventariseren
- Ooievaar terug na 50 jaar
- Lepelaars
- Verslag excursie
- Natuurgebied De Elsakker
- Vogelen met Kors Jan Snoeij
- Nieuws van Roofvogelwerkgroep
- Bijzondere waarneming, Poelruiter

**Dit is uitgave nr.149. Jaargang 43
Oplage 275 stuks.**

't Hupke is een uitgave van de West Brabantse Vogelwerkgroep en wordt 4x per jaar toegezonden aan onze leden.

Bestuur

Kors Jan Snoeij, (voorzitter)
Eric van Damme, (secretaris)
Coen ter Kuile, (penningmeester)
Willem Veenhuizen, (biosecr.)
Ellie Pruiksma, (PR & communicatie.)

Redactie

Martin van Leest
Jan Benoist
p/a Gaffelstraat 52
4835 AP Breda
redactie@westbrabantsewvg.nl

Vaste medewerkers

Raymond van Breemen
Henriëtte Huijgens
Piet van Iersel
Hans van der Sanden
Willem Veenhuizen
Harry van Vugt

Overname artikelen

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de redactie worden overgenomen.

Wijze van aanleveren

Kopij per email aanleveren als Word bestand zonder opmaak. Grafieken en tabellen en foto's apart aanleveren per email

Website

Aanvullende informatie van artikelen en activiteiten van onze vereniging vindt u op onze website.

www.westbrabantsewvg.nl

Webredactie

Ellie Pruiksma

Volgend Hupke

Verzenddatum 1 september
Aanleveren kopij tot 1 augustus

Foto omslag

Nick Janssen

Foto's achterzijde

Grauwe Vliegenvanger +
Geelpootmeeuw M.van Leest
Sperwer, R.van Breemen,
Lepelaars, Hans van der Sanden,

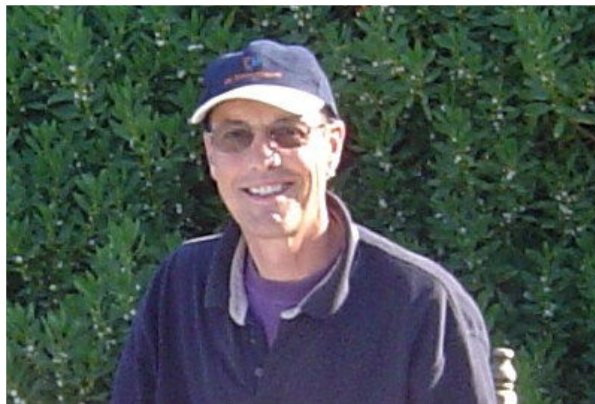
Als iemand mij pakweg 3 jaar geleden zou hebben verteld dat ik ooit in mijn leven actief lid zou worden van een vogelwerkgroep dan zou ik die persoon waarschijnlijk wat meewarig hebben aangekeken. Ik droeg de natuur in het algemeen wel een warm hart toe, en genoot als wandelaar of fietser van mooie landschappen, maar ik vond het absoluut niet de moeite waard om een vogel bij naam te kennen. Ada, mijn vrouw, is er mee begonnen. Vanaf het moment dat zij haar eerste vogelgidsje aanschafte, probeerde ze de huis-, tuin, en keukenvogels op naam te brengen. Ik had nog een oude verrekijker liggen, die ik ooit als kind eens bij elkaar had gespaard om daar vliegtuigen, treinen, mooie auto's (en meisjes!) mee te spotten. Ik vond het fascinerend hoe zo'n pakketje lenzen een mens in staat stelt ver te kunnen kijken (eigenlijk vind ik dat nog steeds!). Toen die oude kijker weer was opgeduikeld en meeding tijdens onze gezamenlijke wandelingen, brak er voor mij een moeilijke tijd aan. Want elk moment dat Ada door dat ding tuurde, stond ik naar mijn gevoel eindeloos te wachten. De wandellol was er zo voor mij gauw af. Uit sikkeneurigheid, en toch ook wel omdat ik een beetje nieuwsgierig was naar wat er toch allemaal door zo'n verrekijker te zien valt, ben ik maar gaan mee kijken. Vervolgens deed Ada een slimme zet door mij een goede verrekijker cadeau te doen.

Toen gebeurde het. In plaats van vogels uitsluitend in de categorie 'mus' of 'meeuw' in te delen, ontdekte ik langzamerhand een enorme pracht en verscheidenheid in vogelland. Achteraf gezien begrijp ik niet hoe het mogelijk was dat ik me in het verleden zó op vogels heb verkeken.

Op een gegeven moment moest ik ook mijn drie kinderen bekennen dat ik vogelaar geworden was... Ze namen het goed op. Zó goed zelfs dat zij al een keer met ons mee gevogeld hebben.

Ik wil me als verse voorzitter graag -samen met u- voor de vogelwerkgroep inzetten. Gelukkig gaat het met sommige vogelsoorten beter dan voorheen maar vele worden er ook ernstig bedreigd. Laten we goed naar de natuur in het algemeen en de vogels in het bijzonder kijken, al dan niet met verrekijker. Ik kijk graag met u mee.

Kors Jan Snoeij

Eindelijk voorjaar. Voor veel mensen reden tot vernieuwing en voor de natuur geldt dit zeker. Al is het nog niet helemaal de lente waarop we hopen: nog een beetje te koud. Desondanks is het vernieuwde bestuur zich al aardig aan het warmlopen.

Kors Jan is tijdens de ledenvergadering van 22 maart, unaniem gekozen tot voorzitter. Hij volgt het interim-duo Klaas en Peter op die in een jaar tijd veel goeds voor de vereniging hebben gedaan. Ellie en Willem zijn herkozen als bestuurslid.

Donderdag 5 april is de eerste bestuursvergadering in nieuwe samenstelling gehouden. Vooral de zaken die tijdens de ledenvergadering naar voren kwamen, hadden daar onze aandacht. Een mogelijkheid voor (toch nog) een nieuwe vergaderlocatie werd besproken. Maar belangrijker was de vraag hoe de vele werkzaamheden in onze dynamische vereniging ook goed kunnen worden aangepakt en de taken van de biologisch secretaris zijn daarbij een punt van zorg. We hopen dat er snel hulp van de verenigingsleden komt, bijvoorbeeld voor het coördineren van de werkgroepen of voor de opvolging van Coen als penningmeester.

Heeft u zin en ambitie om deel te nemen, al dan niet als bestuurslid, aarzel niet en meld u aan!

Het bestuur is ingenomen met het besluit om de regiegroep een permanent karakter te geven. Ook kijken we uit naar de cursus inventariseren die door Agnes en Hans van der Sanden wordt voorbereid. Elders in dit nummer kunt u daar meer over vernemen.

Vermeldenswaard is ook dat Eric Corssmit sinds kort door Vogelbescherming Nederland is aangesteld als tweede stadsvogeladviseur (naast Willem Veenhuizen). Wij wensen hem heel veel succes in deze functie!

Naast de interne zaken blijven de ontwikkelingen op ruimtelijk gebied onze aandacht vragen. De ontwikkelingen in het Markdal zijn hoopgevend, niet in de laatste plaats door het broedpaar Ooievaars dat zich daar heeft genesteld. Op de site kunt u alle ontwikkelingen daarvan volgen.

2012 is het 'Jaar van de Bij'. In het kader daarvan willen we als vereniging een aantal activiteiten ontplooiën.

Verder is er wat beroering ontstaan door een merkwaardig persbericht van de gemeente Breda waarin melding werd gemaakt van Houtsnippen in de Kroeten (?) die zich daar zouden laten verdringen door de aanwezige ganzen. Namens onze vereniging heeft het dagelijks bestuur de gemeente schriftelijk om opheldering gevraagd. Ook de beide stadsvogeladviseurs hebben hierop gereageerd.

Het bestuur in de nieuwe samenstelling is van start gegaan. We hopen veel voor en vooral met de leden van de vereniging te mogen doen. We rekenen op een prettige samenwerking en vooral op een bruisende vereniging met veel activiteiten.

Blijft u meedoen?

Eric van Damme, secretaris

Casinonatuur

Of wij het nu willen of niet, Amerikaanse toestanden krijgen wij ook hier. Het neoliberalisme gaat uit van een kleine overheid: de maatschappij moet zijn eigen broek maar ophouden. Zo niet: pech gehad.

In Europa en in Nederland werden middelen ter beschikking gesteld voor doelen van maatschappelijk belang als cultuur en natuurbescherming. Maar dat is niet meer mogelijk: onvoldoende maatschappelijk draagvlak, menen onze politiek verantwoordelijke partijen. Ook "Henk en Ingrid" verkondigen de mening dat als de elite zo graag naar het theater wil of van de natuur wil genieten ze daar maar zelf voor moeten betalen. Zevenhonderd miljoen euro wordt er gekort op natuurbehoud, maar aan de miljardensubsidies voor de landbouw wordt niet getornd. Gaat er een koe of varken dood dan is dat geen enkel probleem: de Staat vergoedt de schade.

Wat zijn de twee miljoen natuurliefhebbers toch sukkel om het onderspit te delven tegen de tachtigduizend boeren en hun aanhang.

Maar er is een oplossing: de goede doelenloterijen. Niet dat u dan minder belasting hoeft te betalen maar als u meedoet, maakt u een kleine kans op een prijs en na aftrek van hoge kosten en belasting kan de rest verdeeld worden onder diegene die met goede argumenten zorgen vooraan te staan als er uitgedeeld wordt.

Natuurmonumenten heeft bij de Postcodeloterij een droomproject ingediend en heeft daarvoor 15 miljoen euro ontvangen. Dit bedrag wordt besteed aan de Marker Wadden, een nieuw natuurgebied van 1.000 hectaren. Dus niet naar het casino gaan -want de winst die daar gemaakt wordt gaat naar de Staat- maar loten kopen!

U kunt natuurlijk ook lid worden van Natuurmonumenten en Brabants Landschap en indien mogelijk meer overmaken dan de minimumcontributie.

Biemeus

Aalscholver in rattenklem

Op 23 februari 2012 vond Joop van Riet in de Turfvaart te Breda een dode Aalscholver in een rattenklem.

Bekend is dat er door het plaatsen van klemmen en fuiken veel dieren worden gevangen waarvoor de val niet bedoeld is maar die daardoor wel de dood vinden. Dat noemt men doodleuk ongewenste bijvangsten. Het Waterschap Brabantse Delta heeft gegevens hierover vrijgegeven. In 2011 zijn gedood: 26 Aalscholvers, 2 Kuifeenden, 6 Dodaarzen, 7 Meerkoeten, 1 Waterral, 3 Futen, 1 Nonnetje en 1 Wintertaling.

De vraag is of de bijvangsten wel goed genoteerd worden. De vijf dode Waterhoenen die gevonden zijn in een fuik langs de Boven-Mark zijn bijvoorbeeld niet terug te vinden in de gegevens. Het is best mogelijk dat rattenvangers bijvangsten stil houden; er is niemand die het kan controleren.

Behalve Vuilratten en Bruine ratten zijn er in 2011 zo ook 17 Bunzings en 3 Wezels doodgegaan. Naar aanleiding van eerdere protesten zijn er wel kleine aanpassingen uitgevoerd aan de fuiken waardoor vogels er minder gemakkelijk in kunnen komen en kikkers kunnen ontsnappen.

De Muskusrattenbestrijding wordt tegenwoordig uitgevoerd door het Waterschap en kost 600.000 euro per jaar. Muskusratten zijn geen ratten maar kleine bevers; ze zijn als planteneters vrij onschuldig, alleen kan schade ontstaan aan dijken door het graven van holen daarin. De vraag is of het niet voldoende zou zijn de natuurlijke vijanden als reigers, Bunzings en Vossen hun werk te laten doen.

Maar ja als er eens een boer met zijn tractor wegzakt, mag dat miljoenen kosten.

Harry van Vugt

Data

Om gefundeerde uitspraken te kunnen doen moeten er gegevens beschikbaar zijn, in wetenschappelijk kring aangeduid als data.

Op radio en televisie horen wij dat dagelijks: als een deskundige naar zijn mening wordt gevraagd, zal hij of zij zijn mening geven op basis van onderzoek (als bijvoorbeeld enquêtes). Als er geen gegevens beschikbaar zijn zal hij of zij een slag om de arm houden en erop aandringen om alsnog onderzoek uit te voeren.

De medewerkers van SOVON zijn dagelijks bezig met het verzamelen en verwerken van data. De publicaties op basis hiervan verschaffen inzicht in de vogelstand in relatie tot klimaat- en landschapsveranderingen.

Wij doen daar ook aan mee. Een goed voorbeeld zijn de maandelijkse tellingen op de Dintelse Gorzen. In de beginjaren toen daar al geen eb en vloed meer was kwamen er nog veel wadlopers voor. Ondanks begrazing is het terrein op enkele kreken na begroeid geraakt en worden er nu vooral bosvogels waargenomen.

Een ander voorbeeld zijn onze winterwatervogeltellingen. De daarmee verzamelde gegevens zijn sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. In zachte winters zien wij minder ganzen, in strenge winters meer. Maar de laatste decennia zijn strenge winters steeds zeldzamer.

Ook onze roofvogeltellingen in december bieden inzicht, zo zien wij dat het aantal Buizerds vrij constant is maar de torenvalkenstand varieert sterk. Dat wordt veroorzaakt door de cyclus van de muizenstand.

Het zelfde zien wij bij ons uilenonderzoek, de Steenuil is vrij constant als de leefomstandigheden ongewijzigd blijven maar de Kerkuil is ook afhankelijk van de muizenstand.

Als wij willen weten hoe het gesteld is met de vogelstand moeten wij blijven tellen, lijsten maken en vergelijken met oude gegevens om conclusies te kunnen trekken.

Als de omstandigheden beïnvloedbaar zijn kunnen maatregelen worden genomen.

Harry van Vugt

Toendrarietganzen

De omgeving van Chaam is een bekende pleisterplaats van Toendrarietganzen met als centrum de Bleeke hei. Het aantal Toendrarietganzen dat in de winter in Nederland wordt geteld loopt de laatste jaren op tot 70.000 stuks, vreemd genoeg worden er in de omgeving van Chaam minder waargenomen. In de jaren 2002/2005 slechts 3.000 stuks en in de laatste jaren komt het aantal niet boven de 1.600 stuks.

Dat ze rond Chaam in de winter geregeld worden gezien is opmerkelijk want in de rest van West-Brabant is de soort zeldzaam en worden daar alleen incidenteel waargenomen. Omdat het per seizoen gemiddeld over hetzelfde aantal gaat zou gedacht kunnen worden aan een vaste winterpopulatie. Ze zijn echter niet altijd te vinden ondanks zoektochten in de omgeving zoals op het Goor, Houtgoor, Maaikant en Strumpt maar ze vliegen ook de grens over zoals naar de Hees bij Sint Lenaarts.

Van eventueel slapen op de Bleeke hei is niets bekend, eenmaal is gezien dat ze tegen de avond naar het noordoosten richting Tilburg vlogen.

Nu is echter door het aflezen van kentekens op halsbanden meer inzicht verkregen hoe de Toendrarietganzen zich verspreiden.

Er zijn van drie ganzen gegevens beschikbaar gekomen, twee die in 2007 en een die in 2010 zijn voorzien van halsbanden allen in Lith te Noord-Brabant.

Geel U12 en U13 (een paar die altijd bij elkaar blijft)

2007 Lith N-Br. (geringd)

2008 Oudenbosch N-Br., Oltgensplaat Z-HI., Borgercompagnie Gr., Finland (mei), Haveland Duitsland, Brouwershaven ZI, Philipsland ZI, Griendsveen Lim., Neerlangel N-Br.

2009 Middelharnis Z-HI., Duitsland, Litouwen (18 maart), Estland (1 april), IJsselsteijn Limb.

2010 Oudenbosch N-Br., Zonnemaire ZI., Finland (12 april), Duitsland.

2011 Bergen Limb., Linum Duitsland (6 maart), Oltgensplaat, Ulicoten.

Geel AYB

2010 Lith (geringd), Wuustwezel B., Sint Lenaarts B., Kreileroord N-HI.

2011 Polen (februari)

2012 Duitsland (februari), Geijsteren Limb., Ulicoten.

Uit deze gegevens blijkt dat deze Toendrarietganzen in de winter geheel Nederland doortrekken van Limburg, Noord-Brabant, Zeeland tot in Noord-Nederland.

De Toendrarietganzen broeden in Noord-Oost Europa tot in Siberië. Omdat er daar niet naar gekeken wordt komen de meest noordelijke waarnemingen uit Finland, Estland en Litouwen.

Harry van Vugt

Kamertjesgroep sluit het seizoen af in Zundert

Al jaren is het een goede traditie dat de werkgroep de Kamertjes het winterwerkseizoen afsluit bij het Vogelrevalidatiecentrum in Zundert.

Op 7 april jl. werd om 9.00 verzameld in de keuken waar we met lekkere koffie en thee ontvangen werden door de dames die de catering verzorgen. Wat zij ook met aandacht deden voor de lunch voor ons, compleet met soep en broodjes.

Marcel – de ervaren tuinman van het centrum – nam ons deze keer onder de hoede. De aanwezige Kamertjesleden en enkele actieveelingen van de West-Brabantse Vogelwerkgroep konden uit een aantal werkzaamheden kiezen en zo gingen we aan de slag met voor elk wat wils.

De wilgen waren geknot, maar al het knotmateriaal was in de sloot beland en moest nog worden afgevoerd. Een flinke klus waar een groot deel van de dag aan besteed werd. Ook de binnenmuurse tuin bij het schildpaddenverblijf werd onder de hand genomen door de dames, die dit met precisie klaarden. Een aquarium kreeg een mooie nieuwe verflaag en gaat straks dienen als buitenterrarium, wat weer een extra boeiend en educatief karakter zal krijgen voor de jeugd die bij tijd en wijle wordt rondgeleid.

Een stuk binnentuin werd zomerklaar gemaakt en rond de vijver werd met verbindingstouw gaas gespannen zodat de aanwezige watervogels rustig kunnen broeden.

We waren eerder klaar dan gepland en Marcel gaf ons nog een rondleiding langs de kooien, de vlindertuin, insectenmuur, bijenkasten en bijzondere heesters.

Onder het genot van een lekker biertje of sapje hebben we de dag gezellig afgesloten met Marcel en onze WBV-leden Ada Engel en Kors-Jan Snoei (jaja, onze nieuwe voorzitter is gelijk de praktijk ingedoken om te zien hoe het er bij deze werkgroep aan toe gaat) en Agnes en Hans van der Sanden die ook hun steentje kwamen bij dragen.

Een bezoek aan het Vogelrevalidatiecentrum is zeker de moeite waard voor wie zijn tuin vogel-, vlinder- en insectievriendelijker aan wil leggen. Of voor wie de vogels wil bewonderen die daar – al dan niet tijdelijk – een onderkomen hebben. Het centrum is op zaterdag en zondag geopend van 10.00 tot 16.00 uur. Op hun website www.vrczundert.nl kun je veel informatie vinden over activiteiten e.d.

Mary Holleman

Internationaal Platform Markdal opgericht.

Dankzij "Markdal een natuurlijk initiatief" werd in zaal Vianden het "Platform Markdal" opgericht. Dit werd gelijk internationaal doordat als eersten de Vlaamse Natuurverenigingen Natuurpunt Markvallei en Natuurpunt Kievit zich direct aansloten. Zo krijgt het hele Markdal van de bron in Vlaanderen tot Breda de aandacht. Net zo belangrijk was de deelname van de agrariërs in het Markdal. De landbouw is de ruggengraat van het landschap. Louis Braspenning van de ZLTO verwelkomde dit initiatief om

samen plannen te realiseren voor een duurzaam en vitaal Markdal. Hoewel de boeren in het Markdal al dertig jaar goed op hun plek zitten zijn er toch de nodige wensen. Hij drong aan op snel praten met de boeren en snel handelen.

Het draagvlak in de streek werd niet alleen zichtbaar door de ruim 140 belangstellenden maar ook via deelname van Dorpsraad Ulvenhout en Buurtvereniging Bieberglaan aan het Platform. Betrokken burgers zoals Joost en Nellie de Jong – die de "mevr. Tydeman tuin" herstellen – en belanghebbenden bij fietsen, schaatsen, wandelen en kleinschalige uitspanningen in het Markdal gaven zich op om actief mee te werken aan het Platform Markdal. Als particulier grondbezitter en imker kondigde Marian Hulshof aan mee te doen en als eerste streekproduct Markdalthoning te gaan maken. Andere luchtige "streekproducten" waren deze avond de Chaamse rapper Meindert Rodolf en de "Markdal-act".

Namens de "Markdal-wethouders" van Alphen-Chaam en Breda steunde Wethouder Ton Braspenning het Platform Markdal. Net als Loco-Dijkgraaf mevr. Anke Dielissen van Waterschap Brabantse Delta, die al concrete plannen noemde om stap voor stap oude meanders weer meestromend te gaan maken. De eerste kan de meander bij de Klokkenberg zijn. Vanzelfsprekend doen Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Brabants Landschap ook mee.

De vlotte oprichting van Platform Markdal werd geïnspireerd door verschillende voorbeelden van sprekers. Wethouder Tineke van Nimwegen uit Midden-Delfland gaf haar gemeente als voorbeeld van duurzame en vitale gebiedsontwikkeling. Daarmee kreeg Midden-Delfland als eerste Nederlandse gemeente het internationale "Citta-Slow" predikaat. Alphen-Chaam was de volgende die zo gewaardeerd werd voor haar leefklimaat. Dat zijn inspirerende voorbeelden voor het Markdal. Net als het resultaat van de Duits-Nederlandse samenwerking voor duurzame gebiedsontwikkeling langs de Overijsselse Vecht waarover Tobias Renner (DHV) uit eigen ervaring vertelde. Vanuit het ministerie van EL&I gaf Gerard Kolkman aan hoe de omschakeling naar duurzame landbouw geholpen kan worden. Economisch overleven kan alleen door innoveren op basis van duurzaamheid. Dat was ook de teneur van de cultuurhistoricus Karel Leenders over de waarden van het Markdal door de eeuwen heen.

Wethouder Ton Braspenning van Alphen-Chaam gaf de sprekers als dank een mand met streekproducten. De vijf organiserende natuurverenigingen van "Markdal een natuurlijk initiatief" (Mark en Leij (A/C), West Brabantse Vogelwerkgroep, NMV Markkant, KNNV-Breda en IVN Mark&Dongel) zagen een volle Zaal Vianden met als succes deze eerste belangrijke stap. Het Platform Markdal gaat nu aan de gang om de huidige impasse te doorbreken. En om te zorgen dat na twintig jaar de provincie nu ook eens naar deze kant van Brabant kijkt als het om prioriteiten gaat.

Andere activiteiten zijn de Markdal lezing van cultuurhistoricus Karel Leenders (18 april 20u, Bellevue-Chaam) en de Markdalwandeling op 8 juli met (vrijwillige) Big Jump in de Mark. Samen met Vlaams Natuurpunt Markvallei. Bij de grenspaal aan de Mark van Meersel-Dreef-Galder.

Joop van Riet

Belevenissen in de Doenradestraat

Begin mei leggen alle vogels een ei.....Nou ja er zijn vogelsoorten die al veel eerder met de eileg beginnen (o.a. Bosuil, Wilde Eend, Heggenmus, Turkse Tortel).

Ik voer nog wel maar alleen strooivoer; niet te veel, want ze moeten zelf ook nog wel wat natuurlijke voedselactiviteiten ondernemen. Voer in ieder geval geen vetbollen, pinda's of pinda's in dopsnoeren. De vogels voeren dit aan hun jongen en die kunnen het vet niet verteren, het is dus dodelijk voor hen. Een baby geef je toch ook geen boerenkool! De Heggenmussen zijn erg actief in de tuin, ze zullen vast wel ergens een nest hebben. Soms zijn er wel drie of vier exemplaren aanwezig: bedelend en uitdagend met de vleugels trillend, opvallend om maar voor nageslacht te kunnen zorgen. Ook bijna iedere dag horen we het hoge kanarieachtige suueeeeeeeeeeeeeeeee, uit een hoge boomtop. Dit is een deel van de zang van de Groenling. Deze heeft zijn nest waarschijnlijk gemaakt in een naburige dichte groene coniferen haag. De Groenlingen komen bij mij niet meer op de voertafel. Wel komen de Houtduiven nog steeds, altijd met zijn tweeën, agressief de Turkse Tortels en zelfs de Kauwen wegjagend. De Houtduiven hadden al een nest gemaakt hier in de Linde, maar helaas is dit verloren gegaan door de harde wind. Van de Turkse Tortel zijn twee, soms drie exemplaren aanwezig op de voertafel, driftig etend van het strooivoer; ze eten bijna uit je hand.

De Kauwen houden het tijdstip van voeren goed in de gaten. Ze komen met twee tot wel tien exemplaren aanscheren en bestormen de voerplank. Snel is alles op en kan ik weer wat bijvoeren. De Kauwen broeden in de schoorstenen in een van de zijstraten, sommigen zie je nog takjes verzamelen voor het nest. Twee tot drie Merels zijn er in en rond onze tuin, vaak in de ochtend en avond fraai zingend. Ook hard en rollend zingt de Roodborst, in de avond fanatiek vanaf de lantaarnpaal of in de kruin van de lindeboom. Die zal vast wel een nest in de buurt hebben. Ik heb het nog niet gevonden.

De Ekster, die vorig jaar een nest had in de hoge den, komt nu af en toe eens door de tuinen scharrelen of vliegt snel voorbij. Het dichtstbijzijnde nest is gebouwd in de platanen aan de Zwijnsbergenstraat.

Er was een Winterkoninkje, luid zingend, daarna niet meer hier gezien. Het zwerft nog wat rond in de omgeving.

Van de Koolmees zijn er meestal twee, een paartje; ze struinen even door de tuin, voedselzoekend. Ze zitten bij ons niet in het nestkastje, vast en zeker ergens in de omgeving. Vreemd genoeg waren er geen Pimpelmezen de afgelopen week.

Toen ik dit schreef, klonk de zang van de Boomkruiper, vanuit de lindebomenrij. Maar het leukst is wel de wat zachte zang met allerlei tonen van de Putter. Zal deze weer een nest maken in de meelbessenbomen aan de overkant? We houden het in de gaten.

O ja, zou het bijna vergeten, het gegier van de Gierzwaluwen is vanavond geweldig goed te horen. De zomer komt er nu echt aan.

Willem Veenhuizen

Stadsvogelexcursie 15 april 2012

Wat een topdagexcursie, rond het Wilhelminapark, het hoogste aantal enthousiaste vogelaars sinds het begin van de stadsvogelexcursies, namelijk 17 personen.

Alweer een beetje regenachtig met een temperatuur van zeven graden met wat wind, eigenlijk te kil voor een fraaie vogelzang.

Meteen nabij 't benzinestation een fraai op zang zijnde Zwartkop. He he eindelijk krijgen we hem te zien, dat viel niet mee tussen al het gebladerte.

Natuurlijk een paar algemene stadsoorten als Kauw, Kool- en Pimpelmees, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Merel en Spreeuw werden al snel genoteerd.

Midden op de grote vijver een aantal wit-zwarte eenden, het zijn de mannetjes van de Kuifeend, met een enkel vrouwtje erbij, die zijn meer bruiner van verkleed.

En er vliegen laag over het water een aantal Kleine Mantelmeeuwen op zoek naar wat eetbaars. Nabij het eiland enkele soepganzen en eenden met een koppel Canadese ganzen. Ja deze soort wordt overal wel waargenomen. Meerkoet en Waterhoen worden ook altijd gezien. De Grote Bonte Specht, weer een hele kunst om hem goed te zien door de kijker, maar na wat geduld heeft iedereen hem zien roffelen. De uitbundig zingende Zanglijster op de hoek, was voor velen ook een openbaring.

Plots vloog er nog een Aalscholver over, die gaat waarschijnlijk visvangen in de singel. De boomkruiper kruipt als een muis tegen de stam omhoog, goed gezien.

Houtduif, Turkse Tortel, Vink en Groenling waren ook van de partij. Totaal kwamen we toch maar weer 29 soorten tegen.

We misten wel de Huismus en de Fuut, andere jaren altijd wel aanwezig.

Willem Veenhuizen

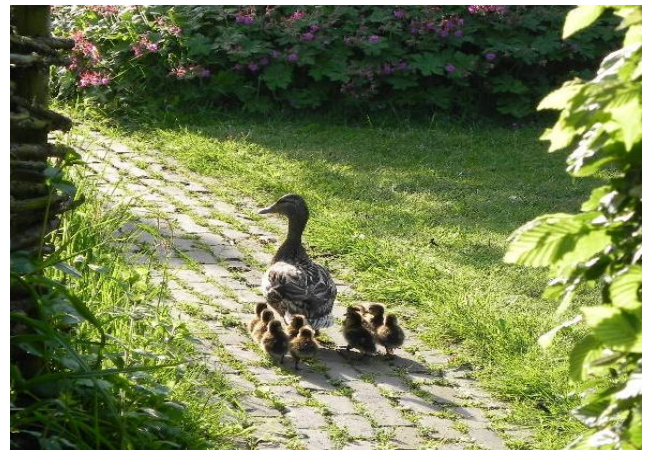
Alle eendjes..... dood

Alle eendjes zwemmen in het water, zou hierboven moeten staan. Maar van de tien jonge eendjes is er niet een die het overleefd heeft.

Twee maanden lang scharrelde er een paar Wilde Eenden in mijn tuin. Regelmatig waren ze te vinden in de vijver en hadden het goed naar de zin. De laatste tijd nam ik niets meer waar en nam aan dat ze in de omgeving een betere plek hadden gevonden. Totdat ik twee weken geleden ineens moeder met tien pullen in het lange gras zag scharrelen. Een hele week heb ik het grut in mijn tuin kunnen aanschouwen totdat ik op vakantie ging.

Terug gekomen hiervan was alleen een zielige moedereend nog in de vijver aanwezig.

Katten.....?

Martin van Leest

De SWEV-dag 2012

Na een jaar afwezigheid was ik gelukkig weer in de gelegenheid de SWEV-dag, dit jaar op 10 maart, bij te wonen. De bijeenkomst vond dit keer plaats in het Biesboschmuseum te Werkendam en was georganiseerd door de Madese Natuurvrienden, met de onmisbare hulp van de SWEV in de persoon van John Frijters.

Cor Huijgens –geen familie- opende de bijeenkomst en wees, net als Ray Teixeira na hem, op de noodzaak van jonge aanwas. Het publiek was sinds de eerste SWEV-dagen weinig veranderd en daarmee erg vergrijsd!

SOVON coördinator

De eerste spreker was Roland-Jan Buijs, districtcommissaris van SOVON. Hij praatte ons bij over enkele soorten kolonievogels in West-Brabant in 2011: Aalscholver, Blauwe Reiger, Lepelaar, Oeverzwaluw en Roek. Vanwege de broedgevallen in Ulvenhout licht ik de Oeverzwaluwen eruit: in 2011 waren er in Ulvenhout 26 bewoonde nesten (tegen 123 in het voorafgaande jaar). In heel Zuidwest-Nederland waren het er 1945. Zoals gebruikelijk deed Roland-Jan een oproep om waarnemingen uit 2011 nog door te geven. Dat kan via waarneming.nl of per e-mail (lsb.brabantwest@sovon.nl), wel graag met volledige gegevens over de broedstatus!

Er volgde een intermezzo van Ray Teixeira die meedeelde dat er bij voldoende belangstelling een informatieavond zou komen over het autoclustering-programma voor broedvogels van SOVON, te geven door Henk Sierdsema. Harry van Vugt meldde goede ervaringen te hebben met het gebruik van dit programma.

Tussen de twee hierna nog te bespreken bijdragen van Ben Koks in was er een korte pauze en een kwartiertje voor de SOVON-berichten van Henk Sierdsema. Hij besteedde ook aandacht aan de autoclustering die tegenwoordig verbonden is aan het Broedvogelmonitoringproject (BMP). In Noord-Brabant zijn in 2011 met 56.892 waarnemingen 15.064 territoria vastgesteld. Er zijn veel tevreden gebruikers. Over de interpretatie van de gegevens is overigens nog discussie mogelijk.

Waarschijnlijk start eind 2012 de voorbereiding van de uitgave van een nieuwe SOVON-atlas. Hiervoor zijn ook punttellingen (PTT) van belang die misschien meer mensen zullen activeren omdat ze wat minder inspanning eisen.

Verder vertelde Henk nog over een project in Bulgarije. Hierover is meer te vinden op de website van SOVON. Het gaat om vrijwilligerswerk bij trek- en broedvogeltellingen die de basis moeten vormen van een eokaart voor Bulgarije.

Lezingen

De twee lange lezingen werden door dezelfde spreker gegeven. Niet alleen deed hij het goed, maar het gaf ook een samenhang in het vertelde die voor iemand die een en ander wil samenvatten best prettig is! De spreker was Ben Koks en de rode draad de Grauwe Kiekendief, in het vervolg van dit stuk veelal aangeduid als GK (het is anders zo'n mond voll!). De eerste bijdrage van Ben heette Akkervogelbeheer volgens het Groninger Model: is de terugkeer van de Grauwe Gors toeval? De tweede bijdrage ging alleen over de GK: De jaarrondcyclus van Circus pyargus: van de Dollardpolders naar de Sahel.

Om met een hoopvolle mededeling te beginnen: Ben ziet in West-Brabant mogelijkheden voor het broeden van deze vogel bij agrarisch natuurbeheer mits dat gepaard gaat met nestbescherming. De kansen op broedgevallen in

Groningen en Drenthe zijn overigens groter. De GK is de kleinste van de drie kiekendieven die in ons land zijn waar te nemen en hij heeft de langste vleugels. Het meest onderscheidende kenmerk van het mannetje is de donkere dwarsstreep die over de grijze vleugel loopt.

Ben is zelf destijds met het werk voor de Grauwe Kiekendief begonnen in Oost-Groningen. Daar woont hij nu ook, met in het seizoen een broedende GK in zijn directe omgeving.

Uit zijn activiteit is de Werkgroep Grauwe Kiekendief ontstaan. Die bestaat nu uit zeven professionele krachten en circa 150 student-vrijwilligers. Er wordt behalve met de universiteit van Groningen ook samengewerkt met universiteiten in Duitsland en Denemarken. Dat resulteert onder andere in promotie-onderzoek naar de GK en het scheppen van gunstige voorwaarden voor zijn verblijf hier. Daarbij doet men ook actief onderzoek in de doortrek- en overwinteringsgebieden. Voor de trek is Oost-Marokko van groot belang gebleken als rustgebied, voor de overwintering vooral Niger, Senegal en Zuid-Mauretanië.

Voor de werkgroep aan zijn onderzoek begon was er bijzonder weinig bekend van de verblijfplaats van de GK buiten het broedseizoen. De moderne techniek in de vorm van zenders die enkele vogels op de rug kregen heeft sinds 2005 bovenstaande gegevens aan het licht gebracht. Opmerkelijk was bijvoorbeeld ook de conclusie dat de vogel tijdens de doortrek in Oost-Marokko vooral van leeuweriken (allerlei soorten) leeft. Een minpuntje voor hem?

De werkgroep doet breed onderzoek: ook de akkervogels krijgen veel aandacht. Er is onderzoek gedaan naar de Kwartel, de Gele Kwikstaart, de Geelgors, de Veldleeuwerik en de Grauwe Gors. Zij staan dan ook op het menu van de GK naast veldmuizen. Die laatste vormen in Nederland namelijk het leeuwendeel van de prooi. De terugkeer van de Grauwe Gors is waarschijnlijk geen toeval. Hij prefereert hetzelfde biotoop als de Grauwe Kiekendief. Een toename van deze soort zou dus een goed teken zijn voor de GK. De meeste aandacht besteedde Ben in zijn eerste bijdrage vervolgens aan de Veldleeuwerik, die toch als weidevogel bij uitstek geldt.

De Grauwe Kiekendief beleefde een dieptepunt door het verdwijnen van zijn broedbiotoop in de jaren 1985-1990. Dat er daarna sprake was van een toename kwam door het Europese subsidiebeleid: een deel van het Groningse akkerland werd braak gelegd. Sinds 2007 zijn die tijden van overvloed voorbij en wordt het land dus weer gebruikt door de boeren. Daar is echter een mouw aan te passen, al blijft het gewenst dat 7 procent van het land braak ligt. De oplossing bestaat uit bloemrijke akkerranden die niet vergrassen. Die bieden de prooidieren van de GK voedsel. Dit moet gecombineerd worden met nestbescherming van de vogel op de akker –de GK broedt tegenwoordig ook op akkers- waar dan bij voorkeur luzerne op wordt verbouwd. Voor de randen is dan ook nog een speciaal maaibeheer nodig.

Dat een en ander haalbaar is blijkt uit de succesvolle samenwerking met een groenvoerdergerij. Luzerne biedt dit bedrijf twee oogsten per jaar. Het gewas kan ook dienen als vleesvervanger. Het heeft dus toekomst. De vogels profiteren van het voedselaanbod dat deze teelt met zich meebrengt. Het maaien van de eerste oogst vindt precies plaats in de tijd tussen twee legfels van de Veldleeuwerik in. Grasland is voor de Veldleeuwerik namelijk niet onverdeeld gunstig gebleken, "een ecologische valkuil": de vogel gaat bij voorkeur daar broeden in plaats van in de beschikbare akkerranden en dat leidt bij maaien tot verlies van legfels.

Voor de akkervogels was belangrijk het idee van winterveldjes, afkomstig uit Vlaanderen: boeren ontvangen een compensatie voor het niet oogsten van tarwe. De tarwe dient dan in de winter als voedsel voor de vogels. In Oost-Groningen zijn nu 158 veldjes. Op eenderde hiervan werden zeventuizend Geelgorzen geteld! Dit is indirect belangrijk voor de GK want zelf verblijft die het grootste deel van het jaar elders. Daarom kunt u hem als alles meezit pas vanaf medio mei 2012 bewonderen via de webcam van Beleef de Lente. Op zijn vroegst is hij begin april terug in Nederland. Gewoonlijk verblijft hij hier van half april tot ongeveer half augustus. Voor hem zijn gedurende onze winter gunstige omstandigheden in de nog groene strook van de Sahel van belang. Uiteraard zijn daar ook mensen en hun vee geconcentreerd. Ben en zijn werkgroep hebben al veel bereikt bij de plaatselijke bevolking en leiders. Als je die vertelt dat de vogel heel veel sprinkhanen eet -en daarmee het gewas beschermt- gaan ze hem waarderen. Dat er op hoog niveau onderzoek naar het beest wordt gedaan maakt ook veel indruk!

Afloop

Iedere aanwezige kon na afloop twee mooie publicaties over kiekendieven meenemen, een over het wel en wee van de drie soorten kiekendief in Flevoland en een uitsluitend over de Grauwe Kiekendief. Het internetadres van de werkgroep is www.werkgroepgrauwekiekendief.nl Daarop en op de site van Beleef de lente vindt u nog veel meer informatie over deze kiekendief.

Na de lunchpauze had men de keuze tussen een korte en een lange wandeling in de nabije omgeving, de Noordwaard. De lange, circa 11 kilometer lang, trok de meeste belangstelling. De korte was wat minder dan de helft van die afstand. Jammer genoeg liet de zon zich maar heel even zien, maar er is volop genoten.

Henriëtte Huijgens

Grauwe Kiekendief

(Folkert Veenstra)

vrijdag 18 mei 2012 BN DeStem

stad en streek | 29

Eerste zeearendenjong ooit in De Biesbosch

door Dennis Nuiten

DRIMMELEN - Het paartje zeearenden in De Biesbosch heeft een jong gekregen. Voor het eerst in de historie heeft de vogelsoort in dit natuurgebied voor nageslacht gezorgd.

Boswachters hebben het jonge dier via een telescoop waargenomen. „Het is vermoedelijk niet ouder dan twee weken en blijft nog minimaal vier weken in het nest”, aldus een verheugde Thomas van der Es van Staatsbosbeheer. „Naar verwachting kan de jonge zeearend medio juni in De Biesbosch worden gespot.” De boswachter sluit niet uit dat het jong nog een broertje of zusje heeft.

Eind vorig jaar werd duidelijk dat de zeearenden De Biesbosch hadden uitgekozen als broedplek. Anderhalve week geleden kregen boswachters het vermoeden dat een jong uit het ei was gekropen. Zij zagen het aan het gedrag van het paar. „Het vrouwtje werd toen ook vliegend waargenomen”, meldt Van der Es. Volgens de boswachters is het grote nest vanwege begroeiing van bomen moeilijk te zien. Eerder werd de omgeving van het nest afgezet zodat het broedende paar met rust werd gelaten. Het natuurgebied van De Biesbosch is de afgelopen jaren flink uitgebreid. Hierdoor zijn er voldoende prooien voor de zeearenden.

Het paartje zeearenden op hun nest in De Biesbosch. Boswachters hebben deze week het eerste jong waargenomen. foto archief BN DeStem

Toe aan een nieuwe uitdaging?

“Een tikje ambitieus”, meldt SOVON, “maar met een beetje gezonde ambitie is niks mis. Een nieuwe Atlas van de Nederlandse vogels is juist nu onmisbaar voor natuurbeheer en –beleid in Nederland”.

Wat is er uitdagender voor een vogelaar dan mee te kunnen werken aan dat nieuwe atlasproject door middel van bijvoorbeeld het inventariseren van een BMP-plot?

In 't Hupke, nr 148, lente 2012, vertelde Harry van Vugt over het langjarig SOVON-BMP (Broedvogel Monitoring Project) en over het belang daarvan. Hij deed daarbij een oproep tot deelname.

Het is een prima manier om de opgedane kennis en ervaring door bijvoorbeeld het volgen van de cursussen van onze Vogelwerkgroep (beginnerscursus, vervolgcursus, vroege voegeexcursies) in praktijk te brengen. Als lid van de West Brabantse Vogelwerkgroep wil je immers meer doen met je opgedane kennis en ervaring. Dan biedt de Vogelwerkgroep je nu een uitgelezen kans: een gratis cursus BMP.

Je leert in theorie en praktijk ervaring opdoen met de SOVON-inventarisatiemethode. Daarna wordt er van je verwacht dat je deelneemt aan een of meerdere SOVON-projecten, onder andere ten dienste van de nieuwe Atlas van de Nederlandse vogels.

Wat houdt de cursus in?

Drie theorie-avonden door SOVON, waarschijnlijk in de periode februari-april 2013, vooral over de technieken van het inventariseren. Deze avonden worden steeds gevolgd door minimaal drie praktijkochtenden, vooral voor het herkennen van geluid en hoe dat te noteren. Dit alles uiteraard met medewerking van de West Brabantse Vogelwerkgroep

Wat wordt er van de deelnemers verwacht?

- Goede kennis van en ervaring met vogelgeluiden en herkenning van vogels in het veld (bijvoorbeeld door actieve deelname aan beginners- en vervolgcursus, vogelgeluidentochten).
- Deelname aan de volledige cursus.
- Daarna minstens twee jaar inventariseren van een door jezelf gekozen gebied, al of niet samen met andere cursisten of andere belangstellende leden, en daar dan verslag over uitbrengen.
- Omdat je het vooral moet leren in de praktijk, zou je nu al zoveel mogelijk zelf kunnen oefenen in het herkennen van vogels in het veld en hun geluiden.

Wanneer en hoe meld je je aan?

Een aanmelding per mail bij de secretaris (secretaris@westbrabantsevwg.nl) volstaat. Het kan natuurlijk ook telefonisch (0162-453563) of per brief (Keiweg 7, 4902 PC Oosterhout). Geef altijd naam, adres, telefoonnummer en/of emailadres op! Hoe eerder je je aanmeldt hoe beter! Het maximale aantal deelnemers aan deze cursus bedraagt twintig.

De aanmeldingstermijn eindigt op 31 oktober 2012.

Verdere gegevens worden op een latere datum aan de deelnemers doorgegeven.

Opgelet! Van degenen die al eerder mondeling aangaven belangstelling voor de cursus te hebben, vragen wij ook een formele aanmelding bij de secretaris.

Hans van der Sanden

West Brabantse Vogelwerkgroep

Succesvolle cursus

Voor de 9^e maal was de cursus Vogels kijken voor beginners weer een groot succes. Met 34 deelnemers blijkt er nog steeds veel belangstelling te zijn voor deze opleiding. Uit de evaluatie blijkt dat de deelnemers zeer tevreden zijn. 97 % vond de cursus "goed". 100 % gaf aan niets te missen in de behandelde onderwerpen. Zodoende kwam de beoordeling gemiddeld uit op een 9.

Dat bleek ook wel uit het "examen" waar bijna 20 deelnemers van de 20 vragen er 18 of meer goed hadden. Dat komt ook neer op een 9 of meer. Zo'n hoge score is nog nooit voorgekomen. Was het examen te makkelijk? Of was het peil van de cursisten zo hoog? Of die van de cursisleiders? We zullen het maar in het welbekende midden laten.

De les van Charles Brosens over het vogelrevalidatiecentrum (VRC) wordt altijd zeer gewaardeerd en verloopt ook geanimeerd. Alle deelnemers ontvangen een kortingsbon van de winkel van het VRC. Als men een kijker wil aanschaffen adviseren wij dit adres natuurlijk.

De excursies worden ook altijd erg op prijs gesteld. Dit jaar hebben we met meerdere gidsen de groep gesplitst en dat werd zeer gewaardeerd. Met een kleinere groep kom je beter aan je trekken. Alle deelnemers gaven de excursies de hoogste score : goed.

Zelfs bijna 90 % van de deelnemers geeft aan lid te willen blijven van de vogelwerkgroep. Dat zijn dan voor dit jaar weer minstens 30 nieuwe leden.

Met een ploeg van 7 actieve leden klaren we dit toch maar elke keer. De meesten zijn vanaf het begin al bij de cursus betrokken.

Met dank aan Hans van der Sanden, Willen Veenhuizen, Raymond van Breemen, John Frijters, Frans Aarts, onze nestor Harry van Vugt en Charles Brosens van het Vogelrevalidatiecentrum Zundert.

Jan Benoist

Steenuilcoördinator gezocht voor Haagse Beemden

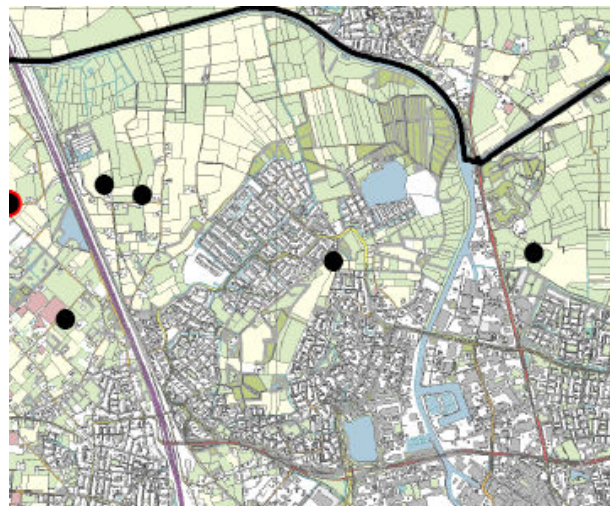
Onze Werkgroep Uilen is op zoek naar een of meer personen die gebied 2, de Haagse Beemden en omgeving, voor zijn/hun rekening wil(len) nemen.

In dit gebied hebben we op het ogenblik niemand die de stand van de uilen in de gaten houdt. We zoeken mensen die interesse hebben in het onderzoek naar uilen, in het bijzonder Steenuilen. Het werk bestaat uit het controleren van steenuil- en kerkuilkasten, het inventariseren van uilen en het contact onderhouden met de bewoners van de erven waar de kasten hangen.

Liefst hebben we iemand die in de buurt woont van dit gebied.

De Werkgroep Uilen heeft haar werkgebied in Breda en in de randgebieden eromheen. Het totale werkgebied is verdeeld in dertien subgebieden.

Bij interesse graag een mailtje naar : mvanleest@planet.nl .

Martin van Leest

Ooievaar na 50 jaar terug in West-Brabant

Historie

Tot 1950 was de Ooievaar in Nederland een algemeen voorkomende vogel.

Als ik als kind tussen 1945 en 1950 bij familie in Prinsengebek op bezoek was werd mij altijd verteld dat er weer Ooievaars op het landgoed Burgst aan het broeden waren.

Bekend was het ooievaarsnest op de fabrieksschoorsteen van de Fam. Fick in Oosterhout.

Er was een bewoond nest in een voortuin van een villa in Raamsdonkveer, een nest in Hank onder bescherming van pastoor v.d.Heyden en ook op het kasteel van Dussen zat een nest.

Tussen 1950 en 1970 werden in de landbouw bestrijdingsmiddelen gebruikt die zeer schadelijk bleken te zijn. De Ooievaar stierf vrijwel uit in Nederland. Ook kikkers waren namelijk zeldzaam geworden.

In Zwitserland was de Ooievaar ook uitgestorven, men was daar gestart met een fokprogramma wat succesvol bleek te zijn. In navolging heeft Vogelbescherming in 1969 het Ooievaarsdorp Het Liesveld opgericht. Het kweken werd een succes en men besloot een aantal z.g. buitenstations op te zetten om de verspreiding over Nederland te bevorderen. De jongen konden vrij losvliegen en na het broedseizoen naar Afrika trekken. Een nadeel trad wel op; verschillende Ooievaars vertoonden geen trekdrang en bleven in Nederland omdat ze werden bijgevoerd. Om ze toch te laten trekken, werd geadviseerd niet meer bij te voeren.

Het herintroductieprogramma is een succes geworden, nu broeden er in Nederland weer ca. 800 paar.

Noord-Brabant bleef aanvankelijk achter maar in 2011 hebben er toch weer twee paar gebroed in Liempde en in Beugen. Dat mensen graag Ooievaars zien bewijzen de tientallen paalnesten die in het landschap staan.

Wat voorafging

Op 4 december 2011 ziet Arend Meeuwissen voor het eerst een Ooievaar in het Markdal.

In december 2011 en in januari 2012 worden door diverse waarnemers totaal 26 waarnemingen doorgegeven steeds een exemplaar vooral langs de Mark bij de Klokkenberg.

Tussen 22 januari en 7 maart is er geen enkele Ooievaar gezien, dat was in de koude periode waarin de Elfstedentocht bijna doorging. Er is geen bewijs dat deze Ooievaar ook een van het broedpaar is maar aannemelijk is het wel.

Waarnemingen bij het nest

7 maart Rutger van Ouwerkerk ziet twee Ooievaars vliegen in het Markdal

24 maart Arend Meeuwissen en Martin van Leest melden voor het eerste twee Ooievaars op het nest.

4 april Rutger van Ouwerkerk ziet dat een van de vogels geringd is.

6 april Eric Corsmit maakt een foto van het paar waar na uitvergroting het ringnummer af te lezen is.

Informatie van het Vogeltrekstation: de ooievaar is geringd als nestjong in mei 2010 te Rossum, 46 km. van het Markdal.

7 april Nick Janssen ziet de paring op het nest waaruit blijkt dat de geringde vogel het mannetje is.

12 april ziet Bart Weel dat een van de Ooievaars zit te broeden.

15 april Nick Jansen ziet dat het vrouwtje nestmateriaal naar het nest brengt, het mannetje zit te broeden.

Hij wil het nest niet verlaten en het vrouwtje vliegt weer weg.

19 april Bart Weel van Staatsbos-Beheer vertelt ons dat het nest in goede conditie verkeert omdat het gerenoveerd is.

De ondergrond bestaat uit een houten bodem met daarop graszoden.

30 april de Ooievaars broeden en als alles goed verloopt worden er medio mei jongen verwacht.

Op onze website wordt het laatste nieuws geplaatst.

Harry van Vugt

Laatste Nieuws.

De Ooievaars hebben het broedsel verlaten!

Kantoor Staatsbosbeheer Bieberg Markdal

(Martin van Leest)

Lepelaars, vogels om zuinig op te zijn.

De Lepelaar broedde vroeger, voor de 19de eeuw, bij duizenden langs o.a. de Zuidhollandse stromen. Door droogleggingen en bedijkingen verminderde het aantal. Lepelaars geven mensen een zomers gevoel. De Lepelaar behoort tot de best onderzochte Nederlandse broedvogels. De Lepelaar is vanaf de oprichting in 1899 het embleem van Vogelbescherming Nederland en wordt nu nog voor fondswerving gebruikt.

De Lepelaar valt op door de merkwaardige snavelvorm. De soort meet van snavelpunt tot staartpunt 85 cm. Onze Lepelaar, *Platalea leucorodia*, heeft een wit verenkleed, zwarte snavel met een gele vlek bij de top en zwarte poten. Tijdens het broedseizoen heeft hij een oranjegele borstband, een lange afhangende kuif en een gele vlek aan de snavelbasis. Jonge vogels hebben zwarte vleugelpunten, kortere vleeskleurige snavel, geelgrijze poten. Ze zijn na drie tot vier jaar geslachtsrijp. Het zijn zwijgzame kolonievogels die soms een zacht brommend geluid maken. Lepelaars zijn erg plaatsrouw aan de broed-, trek- en overwinteringsgebieden.

“Onze Lepelaars”

Onze Lepelaars overwinteren grotendeels in de delta van de Senegalrivier en de waddegebieden van Mauretanië, West-Afrika. De keuze waar te overwinteren wordt verondersteld een afweging te zijn tussen afstand (kosten) en de kwaliteit van het gebied (baten). Dit onderbouwt de hypothese dat verhoging van de fitness van de vogels de keuze van de overwinteringsplaats bepaalt. Terwijl de levensverwachting van de vogels die doortrekken naar West-Afrika kleiner is (zie: The paradox of spoonbill migration: most birds travel to where survival rates are lowest. www.sciencedirect.com), overwinteren de meeste Lepelaars niet in Europa, maar in West-Afrika.

Ze komen als broedvogel voor in Zuid-Azië en op enkele plaatsen in Europa. In West-Europa voornamelijk in Nederland en Zuid-Spanje. De totale Europese populatie benadert 10.000 broedparen. Bijna de gehele Nederlandse populatie (2.332 paren verspreid over 50 kolonies in 2011) broedt in het Wadden-, IJsselmeer- en Deltagebied. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in Noord-Holland. Lepelaars nestelen in kolonies van verschillende grootte, soms in gezelschap van aalscholvers en reigers en graag met meeuwen als rugdekking / alarmsysteem. En dat liefst op afgesneden riet of moerasplanten, op lage of hogere wilgen en elzen, dicht bij de grond in kweldergras-begroeiing of boven het water. Nesten in hoge bomen zijn in Europa ongewoon maar in Azië ziet men dat betrekkelijk vaak. De grootste kolonies vinden we bij De Geul op Texel 416 paar (2011), Vlieland 290 paar in 2 kolonies (2011), de Bosschplaat op Terschelling ± 176 paar, Schiermonnikoog 225 paar (2011), Oostvaardersplassen ± 160 paar en Quackjeswater bij Oostvoorne ± 230 paar. In West-Brabant zijn twee kolonies. In 1995 werd een eerste broedgeval van de Lepelaar gedocumenteerd op de Spuitkop, een eiland in het Markiezaat (108 paar 2011). Op de Sassenplaat vestigde zich in 1999 het eerste paartje Lepelaars (70 paar 2011). Eind februari, begin maart komen de eerste vogels terug uit de winterkwartieren. In april of mei worden 3 tot 5 dofwitte, roodbruin gevlekte eieren gelegd waaruit na 21 dagen de jongen komen. Ze worden door beide ouders verzorgd. Na ongeveer 4 weken wordt het nest verlaten, maar pas na 8 weken zijn ze vliegvlug.

Lepelaars zoeken voedsel in een straal van 30 kilometer rond de broedkolonie en vinden dat op de tast. Ze kunnen dus fourageren in troebel water, zelfs 's nachts. Ze eten insecten, larven, kreeftjes, weekdiertjes en stekelbaarsjes, maar - al maaierend met de snavel door het water- slobberen ze ook kuit op. Voor deze waadvogel moet de prooidichtheid groot zijn en het water niet te diep. Na het broedseizoen zwerven ze uit naar o.a. de Zeeuwse en Zuidhollandse stromen, het IJsselmeer en de Biesbosch. Op die nazomerse pleisterplaatsen vormen ze soms grote groepen. Enkele waarnemingen van de grootste aantallen uit het archief van de VWG: In het Markiezaat op 3-9-2010 een aantal van 290 vogels en in de Biesbosch 4-8-2010 in totaal 200. De vogels die met enige regelmaat o.a. in de Haagse Beemden worden gezien zijn waarschijnlijk broedvogels van Sassenplaat of rondzwerfende, niet broedende vogels. Aantal waarnemingen tijdens het broedseizoen in de Haagse Beemden: 2002 1x, 2003 1x, 2004 12x, 2005 12x, 2006 12x, 2007 15x, 2008 6x, 2009 12x, 2010 25x en 2011 29x. De waarnemingen betreffen vooral een enkele vogel, slechts een enkele maal werden 4 vogels gezien. In de Avifauna van Noord-Brabant (1967) staat: “Buiten de Biesbosch worden slechts bij uitzondering Lepelaars aangetroffen. Uit het overige deel van de provincie zijn één vondst en acht waarnemingen bekend”. Een duidelijke toename dus van het aantal waarnemingen. Een gevolg van de groei van de kolonie op de Sassenplaat?

Bedreigingen

In ons land vormden drooglegging van moerassen en voedselwater, inkrimping van estuaria en verstoring en plunderen van nesten in de 19de eeuw een grote bedreiging voor de Lepelaar. Midden 19de eeuw verkocht Nederland nog duizenden lepelaareieren aan Engelse smulpapen. Maar mede door de waterverontreiniging daalde de Nederlandse broedpopulatie in 1969 tot 148 paar.

Om de Lepelaars overlevingskansen te bieden werd een soortbeschermingsplan ontwikkeld. Ideaal voor de Lepelaar is een opgeslibde, slecht onderhouden poldersloot. Hierin wemelt het van stekelbaarsjes, jonge witvis, brakwater-garnalen en waterinsekten. Echter, tijdens ruilverkavelingen werden sloten dichtgegooid of werden ze te steil en te diep uitgegraven voor fouragerende Lepelaars. Het voedselgebied werd steeds kleiner. Uit onderzoek bleek dat Lepelaars binnendijks veel Driedoornige stekelbaarsjes aten. Deze trekken van zout naar zoet water. Die trek werd vaak

belemmerd door de aanleg van dijken, sluisen en gemalen. Dus werden vispassages met pompsystemen ontwikkeld om de trek van de Driedoornige stekelbaarsjes, prooi voor de Lepelaars in de polders, mogelijk te maken. Eind 20ste eeuw werden tientallen plannen en beheerswerken uitgevoerd voor het behoud van de Lepelaar in ons land. In 1997 bereikte de Nederlandse populatie weer 1.000 paar, in 2009 werden 2.000 paar geteld. Eind 20ste eeuw bekommerde Nederland zich ook om de 4.000 kilometer lange trekroute van de Lepelaar. Met Nederlands sponsorgeld werden enkele zilte reservaten in Zuidwest-Frankrijk, waar de Nederlandse Lepelaars op de trek enkele dagen verblijven, vergroot en voedselvriendelijk gemaakt. De bestrijding van muskieten met gifstoffen vooral in de overwinteringsgebieden van Afrika vormt een bedreiging. Voor een andere mogelijke bedreiging voor de overwinterende Lepelaars wordt gevreesd. Ter hoogte van de Banc d'Arguin, Mauretanië, waar een groot deel van de in Nederland geboren Lepelaars overwinteren, worden grote hoeveelheden vis weggevangen door Nederlandse vissers. Het resultaat is dat de jonge visjes, prooi voor o.a. de Lepelaar, niet meer worden opgegeten door grote volwassen vissen, maar wel door een toegenomen aantal vogelsoorten, die afhankelijk zijn van kleine visjes. Deze situatie bij Banc d'Arguin zal waarschijnlijk leiden tot een ecologische ontwrichting door overbevissing.

Een andere bedreiging vormde de vos. Tot 1970 kwam de vos in de kustregio's van Nederland niet voor. De open polders en smalle duinen waren een witte vlek op de verspreidingskaart van de vos. Intensieve vervolging had de vos verdreven. Voor de hier op de grond broedende Lepelaars een luxe. Maar de vos heroverde het verloren terrein. In 1989 werd de beroemste Lepelaarkolonie in het Naardermeer verlaten door toedoen van de vos. Dit was samen met de kolonie van het Zwanenwater de enige kolonie die de hele 20e eeuw bezet was geweest. De vogels zochten hun toevlucht op de veilige Waddeneilanden en in de kleimoerassen van de Oostvaardersplassen.

Door de rustverstoring door de vos verspreidden de Lepelaars zich over meerdere kolonies (1.844 broedparen in dertig grote en kleine kolonies in 2007). Ondanks alle bedreigingen en dankzij de kunstgrepen groeide de Nederlandse populatie.

Het uitzwermen van de Nederlandse Lepelaar heeft waarschijnlijk, blijkens waarnemingen daar van in Nederland gekleurde vogels, ook bijgedragen aan nieuwe vestigingen in aangrenzende landen: België (20 paar 2010), Duitse waddeneilanden (390 paar 2010), Frankrijk (432-502 paar 2010), Engeland (8 paar 2011), Denemarken (60 paar 2010). In 1999 schreef bioloog Ernst Poorter echter dat de goede cijfers van de Nederlandse Lepelaar veeleer toe te kennen waren aan kenteringen in het buitenland. Waterrijke gebieden bij de Marokkaanse kust waren jachtvrij gemaakt en door de aanleg van een stuwdam in de Senegalrivier zijn er grote voedselrijke vloedvlakten ontstaan. Dit zorgt voor minder verliezen onder de jonge Lepelaars die daar de eerste drie jaar van hun leven verblijven.

Na het dieptepunt 1969 met 148 paar, nam de Nederlandse populatie geleidelijk toe. In de 70er jaren tot 200-250 broedparen, in 2003 tot \pm 1.500 broedparen. De populatie-toename in de jaren tachtig en negentig was waarschijnlijk deels een gevolg van het verbod op het gebruik van persistente pesticiden. In Midden- en Zuidoost-Europa echter, is de populatie met een derde afgenomen in nauwelijks twintig jaar. De jaarlijkse aantalschommelingen per kolonie kunnen groot zijn. Een enkele keer wordt een kolonie tijdelijk verlaten als gevolg van een zeer lage waterstand (Oostvaardersplassen 1996).

Hans van der Sanden

Literatuur:

SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels.
SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2002.
Samenwerkingsverband Westbrabantse Vogelwerkgroepen 2007. Atlas van de West-Brabantse broedvogels.
Vogels in de kop. Jan Desmet (deel 2)

(Hans van Diermen)

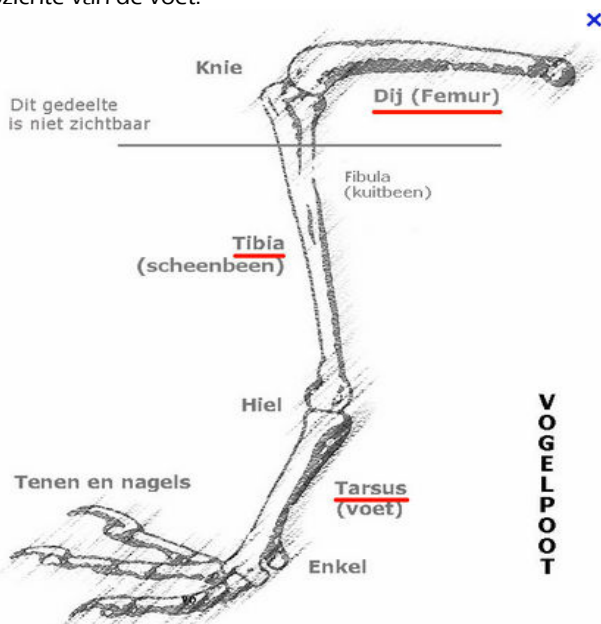

Lopers, hipers en zwemmers

Het lijkt alsof de knie van een vogelpoot de verkeerde kant op knikt. Maar die knie is geen knie, het onderbeen is geen onderbeen en de voet is geen voet. Bij vogels zijn alle onderdelen als het ware een stukje omhoog geschoven. Daardoor kunnen ze niet alleen prima uit de voeten maar zijn ze ook goed in staat om hun evenwicht te bewaren. De poten vormen zelfs handige werktuigen.

Vogelpoten

Maar heeft een vogel nu knieën? Het antwoord is ja, alleen je ziet ze niet; ze gaan schuil onder het verenkleed. Het achterwaarts buigend gewricht is dus niet de knie maar de enkel. Het dijbeen van een vogel is bij de meeste soorten kort en stevig en loopt van de heup bijna horizontaal naar voren. Het dijbeen kan naar voren en naar achteren bewegen maar niet opzij, zoals bij ons als we onze benen spreiden. Vogels investeren het meeste spiergewicht in vliegvermogen. De grote borstspieren dreigen ze topzwaar te maken. Het zwaartepunt ligt ruim voor het heupgewricht, de plaats waar de poten beginnen. Om toch goed te kunnen lopen en rennen, en het evenwicht te bewaren zit de knie onder het zwaartepunt van de vogel. Het dijbeen, meestal relatief kort, van een vogel is het enige pootonderdeel dat flink gespierd is. Wat uit de veren steekt lijkt op een dijbeen maar is dus het scheenbeen. Het deel tussen enkel en de tenen is de tarsus. Deze is dun, licht en bedekt met schubben en bij sommige vogels ook met veren. De tarsus bestaat uit het middenvoetsbeen. Dit is een aantal samengegroeide middenvoetsbeentjes en voetwortelbeentjes. Wat wij zien als voet zijn eigenlijk alleen de tenen. Een vogel staat dus op zijn tenen. Meestal zijn dat er vier, waarvan er drie naar voren wijzen. De eerste teen, onze grote teen, wijst naar achter. Maar onder andere bij spechten met hun klimpoten is het anders: deze hebben twee tenen (binnenste) naar voren en twee tenen (buitenste) naar achter gericht. Geen enkele vogelsoort heeft echter meer dan vier tenen. Bij de verschillende vogels varieert de pootlengte opvallend maar de beide zichtbare pootdelen zijn bij een vogel vrijwel even lang. Als dit niet het geval was zou het moeilijk zijn om te gaan zitten en staan, het zwaartepunt zou dan verkeerd liggen ten opzichte van de voet.

Schokbreker

Vogelpoten zijn prima geschikt om te lopen of te zwemmen, bovendien vormen ze een ideaal landingsgestel. Het is kenmerkend voor vogels dat de knie en de enkel op een flinke afstand van de heup en de grond zitten. Deze gewrichten werken in tegengestelde richting en zijn omgeven door elastische banden. De poten vormen zo een prima schokbreker bij het landen en een katapult bij het opstijgen. Vogels lopen altijd op hun tenen wat extra vering geeft. Voor een vogel is dat geen luxe; weinig dieren moeten zo vaak van het ene op het andere moment hoge snelheid omzetten in stilstand. Een afremmende vleugelslag en soepele, verende poten zijn hiervoor ideaal.

Pezen

De onderste, dunne en lichte pootdelen worden bestuurd door een uitgebreid stelsel van pezen. De belangrijkste pees loopt achterlangs van boven naar beneden. Als een vogel door de knieën gaat moet deze pees een langere weg afleggen en wordt hij dus strakker gespannen. Het resultaat is dat hij via de vertakkingen de tenen krom trekt. Voor in de bomen levende vogels een manier om zonder veel inspanningen stevig verankerd te zijn. Zeker voor vogels die op een tak slapen een uitkomst. Op een tak slapende vogels moeten dus eerst opstaan om weg te kunnen vliegen. Daarom kan een slapende vogel zich ontspannen, zonder het risico te lopen van de tak te vallen. Dit automatisme van het buigen van de tenen komt ook voor bij sommige stootvogels die grote levende prooien vangen. Als een uil zijn prooi raakt, grijpen de tenen automatisch in de prooi, als gevolg van het doorbuigen van de poten.

Het grijpvermogen is levensgevaarlijk, soms zelfs voor de eigenaar. Een Visarend die een te zware prooi heeft gegrepen en er niet mee uit het water kan opvliegen wacht de verdrinkingsdood.

Lopers, hipers, zwemmers

Vogels zoals spechten en boomklimmers zijn hipers evenals in de bomen levende zangvogels. Ze zijn er op ingesteld om veerkrachtig van tak tot tak te springen en bewegen zich op de grond ook hippend voort. Vogelsoorten die op de grond nestelen en voedsel zoeken zijn lopers. Eksters en andere kraaien kunnen lopen of hippen afhankelijk van de snelheid die ze willen bereiken.

Bij watervogels zien we compromissen tussen zwem- en loopvermogen. Zo heeft een Meerkoet geen zwemvliezen, die op het droge in de weg zitten, maar inklapbare zwemlobben aan de tenen. Aalscholvers, eenden, futen en duikers gebruiken hun peddelpoten om zich onder water voort te stuwten. Ze hebben een gewricht tussen de lange scheenbenen en de korte dijbenen dat ze in staat stelt het onderbeen zijdelings te draaien. Dat zorgt voor een efficiënte voortstuwing. De echte duikspecialisten zoals alken en pinguïns gebruiken hun poten alleen als roer, terwijl ze zich met hun vleugels door het water bewegen. In beide gevallen zijn naar achteren verschoven poten efficiënter. Hierdoor wordt bewegen over land voor veel watervogels moeizaam. Alken en pinguïns hebben dit probleem opgelost door rechtop te gaan lopen.

In lopen gespecialiseerde vogels zijn niet per definitie groot en log. De kleinste van deze categorie zijn de niet vliegende rallen van de eilanden in de zuidelijke Atlantische Oceaan. De kleinste is de ral van Inaccessible Island. Dit loopvogeltje is niet groter dan een pas uitgekomen kippenkuiken en kan in verhouding tot zijn grootte een flinke snelheid bereiken.

Bij de echte hardlopers onder de vogels lijkt de bouw van de poten op die van hardlopers onder de zoogdieren, zoals het

paard. Om een spits afzetpunt te hebben leverde de Casuaris een teen in, de achterteen. Bij de Struisvogel is de reductie nog verder door gevoerd. De Struisvogel heeft nog maar twee tenen, waarbij de ene veel kleiner is dan de andere en als steuntje dienst doet. De snelste loopvogel die ook nog kan vliegen is de Amerikaanse Renkoekoek.

Geen poten

Vogels zonder poten zijn er niet, al betekent de Latijnse naam van Gierzwaluw, *Apus apus*, geen voet. De poten van deze vliegspecialist zijn ook niet om mee te lopen. De klauwtjes van de Gierzwaluw zijn wel geschikt om houvast te krijgen op verticale wanden.

Schubben

De pootschubben bewijzen dat de vogels van reptielen afstammen. De hoornschubben zijn net als de snavel van keratineachtig materiaal. De poten vervellen regelmatig waarbij de schubben worden vervangen. Het Alpensneeuwhoen heeft in de winter harige uitsteeksels aan de schubben die fungeren als sneeuwschoenen en in het voorjaar worden die vervangen door nieuwe schubben zonder die uitsteeksels. Graspiepers en leeuweriken hebben door een lange nagel een buitensporig verlengde achterteen. Hierdoor zakken ze minder makkelijk weg in een slappe bodem.

Koud en warm

Doordat poten weinig doorbloed weefsel bevatten is het warmteverlies aan de vogelpoten beperkt. Vogels die in koude streken voorkomen reduceren het warmteverlies nog verder door een ingenieuze aanpassing. De slagader die het bloed naar de poten brengt is vervlochten met de aders die het bloed terug naar de romp voeren. Het bloed geeft dan warmte af aan de ader die het bloed terug voert naar de romp. De poten zijn kouder dan de rest van het lichaam, doordat het slagaderlijk bloed naar de poot direct veel warmte afgeeft aan het bloed dat de aders terug naar de romp voeren. Een manier om de poten warm te houden is het intrekken van de poot tussen de veren.

Teenkam

Poten kunnen een stootje hebben en soms worden er flinke tikken mee uitgedeeld. Maar soms worden ze voorzichtig en met veel precisie ingezet bij het toilet maken. Het krabben op de kop in de buurt van de ogen vergt veel concentratie van een vogel. Terwijl dan ook nog de andere poot wordt ingezet om het evenwicht te bewaren. De teenkam aan de nagel van reigers is een evolutionaire ontwikkeling die bij het reinigen van de met huidslim bevulde veren goed van pas komt. Ook nachtzwaluwen en de meeste vorkstaartplevieren hebben soortgelijke teenkammen. De klauwen van stootvogels zijn imposante wapens.

Hans van der Sanden

Beschuit met muisjes op de Rith.

Voor de derde keer op rij hebben we op de Rith bij de familie Roovers jonge Kerkuilen kunnen ringen. De kast is destijds nog opgehangen door onze Kerkuilenman van weleer, Cor van der Lee. Zelf ligt Cor begraven op het kerkhof op Effen. Volgens Cees wilde hij daar tussen "zijn" uilen begraven worden. Dat Cees Roovers de eigenaar van de schuur geen hoogtevrees heeft blijkt wel uit het feit dat de kast in de nok van de schuur hangt en dan ook nog aan de buitenkant van de schuur. Er zit wel een invliegpijp aan. Behendig maar voorzichtig klimt Harry van Vugt de lange en niet zo nieuwe ladder op. Hij tilt de deksel op schiet met zijn hand in de kast en komt met een ouder vogel weer naar beneden.

Harry (met nieuwe hoed): "Die ringen we ook maar gelijk."

Een van de Kerkuil ouders

(Frans Snijder)

Beschuit met muisjes

Frans Snijder (onze coördinator van de Rithse Boys) was zo brutaal om tegen de familie Roovers te zeggen dat bij zo'n geboorte wel beschuit met muisjes hoort. Dat was niet tegen dovenmansoren gezegd. Na het ringen van de 4 jonge vogels (er lagen nog 2 kleine jongen dood in de kast) stond de koffie en de beschuit al klaar.

Familie Roovers bedankt voor de gastvrijheid namens ons en de Kerkuilen.

Harry, Jan en Cees aan de beschuit.

(Frans Snijder)

Jan Benoist

Tachtig vogelsoorten op een zondagmorgen

Het is zondagmorgen 29 april 2012 en om 05.45 uur gaat bij ons de wekker. "Blijf lekker liggen", zegt mijn vrouw. "Nee", zeg ik en ik stap met mijn goede been uit bed. "Je bent gek", zegt mijn vrouw, "blijf toch lekker liggen". Maar als fanatieke vogelaar vervolg ik mijn weg. Toch stapt mijn vrouw ook uit bed, om mijn ontbijt klaar te maken (wie is er nou eigenlijk gek?). Ik haast mij de badkamer in.

Na het ontbijt hup de auto in, want ik moet om 06.45 uur bij de Westpolderplas zijn om vandaar door Kelsdonk te wandelen. Omdat we tijdens de cursus "Van kijken naar waarnemen" geen zomervogels hebben waargenomen organiseerde John Frijters (zeer ervaren vogelaar / instructeur) samen met Raymond van Breemen (super advisor) en Jan Benoist (Hoofd Opleidingen) nog een laatste verrassingstocht.

De Westpolderplas, ook wel Turfvaart genoemd, ligt bij de Leurse haven en is een natuur- en recreatieplas die zodanig is opgezet dat natuur en recreatie naast elkaar kunnen bestaan. Bovendien is er een kunstmatige oeverwaluwand geplaatst. Het aangrenzende gebied Kelsdonk is een mooi afwisselend gebied, met akkers, polders, rietkragen, grasland met frikken (smalle stroken bos met veel water eromheen) en een wat grotere plas met een vogelkijkscherp. Het gebied ligt net ten noorden van Etten-Leur en is zo'n 250 hectare groot.

Een voor een druppelen de andere deelnemers binnen. Er hebben, helaas, toch nog een flink aantal mensen afgezegd, alleen de "diehards" blijven over. Net als we willen vertrekken, komt Jan Benoist nog aanrijden. Daarna gaan we vol goede moed (en hoop op mooie waarnemingen) op pad.

Na 100 meter komt Jan erachter dat hij toch halfnaakt rondloopt.....jawel, Jan is zijn verrekijker vergeten. (hier zie je weer, haastige spoed.....). Daarna vol goede moed op weg naar het onbekende; wat zullen we zien?

(Jan Benoist)

Nu we hebben heel veel gezien. Het resultaat zie je hieronder, in alfabetische volgorde:

Aalscholver, Bergeend, Blauwborst, Blauwe Reiger, Boerenwaluw, Bontbekplevier, Braamsluiper, Buizerd,, Canadese Gans, Ekster Fazant, Fitis, Fuut, Gierzwaluw, Grauwe Gans, Grote Bonte Specht, Grutto, Holenduif, Houtduif, Huismus, Huizwaluw, Kokmeeuw, Kauw,

Kemphaan, Kievit, Kleine Karekiet, Kleine Mantelmeeuw, Kleine Plevier, Kluut, Knobbelzwaan, Koekoek, Koolmees, Krakeend, Kuifeend, Lepelaar, Meerkoet, Merel, Nachtegaal, Nijlgans, Oeverloper, Oeverwaluw, Paapje, Patrijs, Pimpelmees, Putter, Regenwulpen (een vlucht), Rietgors, Rietzanger, Roodborst, Roodborsttapuit, Scholekster, Slobeend, Snor, Sperwer, Spreeuw, Sprinkhaanzanger, Staartmees, Steenuil, Stormmeeuw, Tafelend, Tapuit, Tjiftjaf, Torenvalk, Tuinfluiter, Tureluur, Turkse Tortel, Vink, Visdief, Waterhoen, Watersnip, Wilde Eend, Wintertaling, Witte Kwikstaart, Wulp, Zanglijster, Zilvermeeuw, Zwarte Kraai en Zwartkop.

(Connie ten Berge)

Bovendien hebben we nog een twintigtal hazen en een tiental reeën waargenomen. John heeft echt goed gezocht naar de "ontbrekende" Boomvalk, maar helaas was deze roofvogel afwezig, volgens mij met vervroegde meivakantie. Al met al, eenieder was zeer tevreden met de overige tachtig waarnemingen van de verschillende soorten gevleugelde vrienden. Een prachtige en zeer gezellige tocht. Enkele opmerkingen tijdens de tocht:

"Wat zie je daar, een roofvogel?". Wat zei je, een roodvos?"

En deelnemster zei: "Wij lopen maar achter de mannen aan". Opmerking 1: "En zo hoort het ook". Opmerking door weer een ander: "Nu weet ik waarom jij vrijgezel bent".

Rond 11 uur waren we weer bij ons vertrekpunt en kon eenieder met een voldaan gevoel naar huis. Heel veel dank aan onze cursusbegeleiders!

De deelnemers aan deze geweldige tocht waren naast de excursieleiders de (oud)cursisten Arnold Klaren, Beja Jansen, Connie ten Berge, Franca Duindam, Marijke Smeenk, Toos Timmermans en ondergetekende,

Biek Smetsers

(Eric Corsmit)

Verlag landelijke roofvogeldag

Vandaag is het zover, het is 25-02-12, Raymond van Breemen, John Frijters en ik gaan naar de Landelijke Roofvogeldag te Meppel. Ieder jaar wordt er door de WRN (Werkgroep Roofvogels Nederland) een Roofvogeldag georganiseerd

Verschillende personen geven lezingen over Roofvogels en er staan stands waar je boeken kunt kopen. Een paar weken geleden vroeg Raymond of ik ook mee wilde gaan, ik twijfelde of ik mee zou gaan. Zou het die dag mooi weer worden? Dan zou ik liever een ronde door de natuur fietsen. Maar ik was er 1 keer eerder geweest en vond het toen erg interessant en besloot daarom toch mee te gaan. Op de heenweg zagen we meerdere reeën en na 2 uur kwamen we aan in Meppel. Na het welkomstwoord kregen we een kort verhaal te horen over de Roofvogelshows en de nadelen hiervan, waarna er een verhaal volgde over Ruigpootbuizerds die in Friesland gevangen werden voor onderzoek. Een leuk verhaal van een enthousiaste Peter Das. Raymond Klaassen vertelde daarna over zenderonderzoek van de trek van Zweedse Roofvogels. Een ongelooflijk fascinerend verhaal over Visarenden, Bruine Kiekendief, Wespendif en Boomvalk. Dankzij de steeds beter wordende zenders wordt er veel informatie verzameld over de trek van deze Roofvogels. Na de lunch werd er verteld over vogelfotografie: gedogen of faciliteren. Vervolgens werd er een lezing door Willem van Manen gegeven over Wespendifen waarbij duidelijk werd dat Wespendifen kort na aankomst beginnen met broeden. Een boeiend kort verhaal met de nodige humor. Rob Bijlsma gaf de laatste lezing van de dag, een verhaal over Roofvogels en Uilen die andere Roofvogels en Uilen eten. Hierbij werd duidelijk dat de Havik en Oehoe zich hier het meeste schuldig aan maken. De grootste slachtoffers zijn Sperwers, Ransuilen en in mindere mate Toren- en Boomvalken. Om ongeveer half vijf reden we terug naar Brabant, onderweg zagen we een 30 tal Buizerds en 1 Sperwer. Opvallend genoeg hebben we geen enkele Torenvalk gezien.

Andres Scherff

Raymond van Breemen

(Andries Pen)

Ontwerpbestemmingsplan De Klokkenberg ter visie gelegd.

Het bestemmingsplan voor de herontwikkeling van het landgoed de Klokkenberg is door de gemeente Breda ter visie gelegd. Ook de West Brabantse Vogelwerkgroep willen wij met deze brief onze visie op het voorliggende plan geven.

In de zienswijze van de Brabantse Milieufederatie van september 2011, die gesteund werd door o.a. Brabants Landschap, de West Brabantse Vogelwerkgroep, Natuur en Milieu Vereniging Markkant en IVN Mark en Donge, is toen al duidelijk aangegeven dat het herstel van de boskamers – in het plan ook wel de Groene Kamers genoemd, in oude glorie - dus zonder bebouwing - voorwaarde is voor het door ons nagestreefde natuurherstel op deze gevoelige en strategische plek in het Markdal. Vanaf het begin zijn de natuurorganisaties duidelijk geweest dat zonder herstel van de boskamers de balans negatief voor de natuur in het Markdal zou uitslaan. Dat is ook voor de West Brabantse Vogelwerkgroep niet acceptabel. Oorspronkelijk sloot dit gebied aan aan het Mastbos en maakt daar dus een onderdeel van uit. Het is een buffer voor de intensief gebruikte gebouwen van de Klokkenberg naar het bos toe. In de toelichting van het Bestemmingsplan worden slechts enkele zinnen gewijd aan de broedvogels. Meer aandacht is er in de bijlagen voor met name licht- en geluidshinder van de Galderseweg. Het zal dan om 9000 bewegingen per dag gaan ten tijde van het gebruik van de Klokkenberg. Deze hoge aantallen maken dat ook de VWG zich ernstig zorgen maakt over de toename van de verkeersbewegingen en de drukte op het landgoed de Klokkenberg. Hoewel er parkeergelegenheid wordt gemaakt onder de grond van de nieuwbouw, zal het zeker zo zijn dat te pas en te onpas overal auto's worden geparkeerd. Het voorbeeld van het nieuwe waterschapskantoor in het Markdal bij de hand moge dit verduidelijken. Toezicht helpt niet, de mens houdt nu eenmaal van gemak.

Juist in de overgangszone tussen Mastbos en Mark foerageren veel vogels, zo gebruikt de Bosuil zeker de vrijgekomen ruimten, mogelijk zal de Kerkuil in de toekomst zijn opgang doen, zoals dat bij de Bieberg is gebeurd. De VWG pleit ervoor de nieuwbouw vogelvriendelijk in te richten bijvoorbeeld door het plaatsen van gierzwaluwnesten. Overigens kunnen we als VWG het niet eens zijn met de stelling in het BP dat de 4 Huismussen geen levensvatbare populatie is, dat hangt onder meer samen met bijvoeren door bewoners, nestgelegenheid en foerageermogelijkheden in de buurt. Verder zijn er meer soorten die hier kunnen voorkomen en dank zij de Flora en Faunawet jaarrond beschermd zijn: Blauwe Reiger, Zwarte Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Steenuil, Kerkuil, Buizerd, Sperwer, Havik, Torenavalk, Boerenzwaluw, Huizwaluw, Zwarte Kraai, Roek en de reeds genoemde Huismus. Een deel van deze soorten zal zich in de omgeving van de Klokkenberg ophouden en voortplanten.

Het bovenstaande is een samenvatting van de brief die de VWG aan het gemeentebestuur heeft geschreven. Het wachten is op een standpunt van de gemeente raad in deze.

Piet van Iersel.

Alle begin is moeilijk

Dat geldt voor veel zaken en zeker in de wereld van de natuur. De vele vormen in kleur, contrasten, structuren en soortenrijkdom kunnen je doen duizelen.

We beperken ons hier tot de soortenrijkdom van de vogelwereld.

Er is denk ik bijna geen plek op aarde of er komt wel een vogel voor, of er vliegt er wel eens een keer een voorbij.

We beperken ons nog verder om eerst de vogelwereld rondom Europa te bewonderen, het Western Palearctisch district, zoals dit gebied in de ornithologie wordt benoemd. Van de Azoren in het westen, het Oeral gebergte en de Kaspische zee in het oosten, Mauretanie en Egypte in het zuiden tot en met IJsland en de eilanden Franz Jozefland in het noorden.

Binnen dit gebied toch nog goed voor ca 600 verschillende broedvogelsoorten!

Een nog verdere beperking, vooral als startende vogelaar, bekijken we de vogelsoorten welke in ons land aanwezig zijn.

Mijn advies is begin eerst met soorten jagen.

Begin daarom rondom huis en park, dan zijn er nog niet zoveel verschillende soorten.

Tja....dan ook nog leren kijken met de verrekijker, om dat bewegende ding in het beeld te krijgen.....de startende vogelaar(ster) is begonnen.

Natuurlijk de vogelgids erbij en meteen zoeken welke soort we in beeld hebben. Tijdens excursies noteren en thuis, of ter plekke nalezen wat we hebben gezien. Vele vragen en bijzonderheden zullen zich openbaren. Komt deze soort veel in ons land voor, en in welke omgeving, zit hij of zij hier het gehele jaar of alleen maar in de zomer, zijn er verschillen tussen man en vrouw.....enz.

Zo.....begint het steeds meer te boeien en te groeien.

En.....bemoei je niet met de geluiden en de zang, dat leer je er vanzelf bij.....?

Dus leren kijken wat je ziet en later weten wat je niet ziet.

Veel vogelleersukses en tot ziens bij onze excursies,

Willem Veenhuizen

Nijlgans met jongen

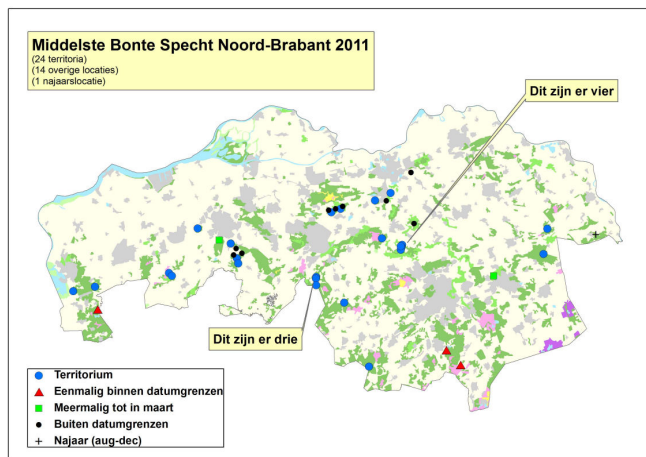
(Martin van Leest)

Aalscholver in Rattenklem

Joop van Riet vond deze dode Aalscholver in een rattenklem in de Turfvaart. Zie ook het artikel van Harry van Vugt hierover.

Middelste Bonte Spechten Nog steeds in opmars

De Elsakker

Algemeen

Eigendom van het Vlaams Gewest, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Beheerder is de Afdeling Bos en Groen, Houtvesterij Antwerpen.

Ligging en bereikbaarheid

Atlasblokken 50-33-15/25 en 50-34-11/21

Het domeinbos 'De Elsakker' is gelegen in België en wel in Meerle, deelgemeente van Hoogstraten, in het uiterste noorden van de provincie Antwerpen.

Het bos ligt op de grens van Nederland en België.

De grens wordt gevormd door de Strijbeekse loop en de Gouwbergse loop. De Elsakker is alleen te bereiken vanuit België maar dan wel vanuit vier richtingen.

Vanuit Nederland is het het eenvoudigst om te parkeren langs de weg van Strijbeek naar Meerle: hier staat aan de linkerkant van de weg een informatiebord.

Beschrijving

De Elsakker vindt zijn oorsprong reeds in de zestiende eeuw en behoorde tot de eigendommen van het Stif van Thorn (een kloostergemeenschap in Nederlands Limburg). Het huis tegenover de ingang aan de Chaamseweg diende vele jaren tot buitenverblijf van de raad- en rentmeester van Thorn. Een van hen was Wouter van Elsacker (1588), die na zijn dood begraven werd in Meerle.

Tot het einde van de achttiende eeuw bleef het in gebruik bij de rentmeesters van Thorn. In 1963 werd het bos eigendom van een immobiliënmaatschappij die het wilde verkavelen in villapercelen, al dan niet speculerend op Nederlandse kopers.

Dankzij de pas uitgevaardigde Wet op de Ruimtelijke Ordening (1962) gingen deze plannen niet door. Jarenlang onderhandelen leidde uiteindelijk tot de aankoop van het bos door het Vlaams Gewest in 1984.

Eeuwenlang bleef het oorspronkelijke heidelandschap onberoerd. Vanaf de twintigste eeuw maakte de heide plaats voor landbouwgrond en naaldbos. Nu vind je hier voornamelijk bos, met nog enkele heidepercelen, poelen en natte weilandjes.

De bossen bestaan uit Grove Den, Ruwe Berk, Zomereik en Elzenbroekbos. In de heidepercelen vinden we Dop- en Struikheide.

Mogelijkheden

De Elsakker is alleen op zaterdag en zondag tussen zonsopkomst en zonsondergang te bezoeken.

Er is vrije wandeling op wegen en paden. Sommige paden zijn afgesloten; dit staat aangegeven. Honden mogen wel mee maar aangelijnd en ze mogen niet op de tafels of banken gaan zitten.

Er is een wandeling uitgezet van 3,5 kilometer aangeduid met witte paaltjes.

Wat is er te zien

Lente/Zomer

Wilde Eend, Waterhoen, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Zwarte Specht, Groene Specht, Boomklever, Boomkruiper, Buizerd, Havik, Sperwer, Goudhaan, Zwarte Mees en Kuifmees.

Herfst/Winter

Wilde Eend, Krakeend, Boomklever, Boomkruiper, Buizerd, Havik, Sperwer, Zwarte Specht, Groene Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Goudhaan, alle mezensoorten, Groenvink, Vink en Keep.

Jan Benoist

www.westbrabantsevwg.nl
voor meer informatie en foto's.

Kors Jan Snoeij

Omdat we op de laatste ledenvergadering met algemene stemmen een nieuwe voorzitter hebben gekozen leek het mij erg wenselijk om met hem een dagje te gaan vogelen. Het werd een dagje werken in het Vogelrevalidatiecentrum in Zundert.

Kors Jan volgt ook de Vogelcursus voor beginners en ook daar kom ik hem tegen als een zeer talentvolle leerling. Dat belooft wat met zo'n gedreven nieuwe voorzitter.

Hoe belangrijk is het vogelen voor jou?

Sinds ik vogelaar geworden ben, is de beleving van de natuur voor mij veel rijker geworden. Als je vogels kunt herkennen en benoemen kun je dat ook aan anderen vertellen en je ervaring met anderen delen. Dat maakt het veel leuker.

Wat betekent de Vogelwerkgroep voor jou?

De Vogelwerkgroep heb ik leren kennen als een groep heel aardige mensen die het belangrijk vinden zich belangeloos in te zetten voor het welzijn van de vogels. Mensen die daar uiterst serieus mee om gaan maar daar ook veel plezier aan beleven. Door de cursussen en excursies die de vereniging organiseert leer ik heel veel over natuur in het algemeen en vogels in het bijzonder.

Waarom ben je lid geworden?

Eigenlijk heel eenvoudig: Ada, mijn vrouw, heeft me gezinslid gemaakt. Ik vond dat prima maar had in het begin nog niet zo veel met de vereniging. Dat is pas gekomen toen ik mee ging naar vergaderingen, lezingen en excursies. Toen merkte ik pas hoe leuk en leerzaam het is om in verenigingsverband met vogels bezig te zijn.

Wat is je mooiste vogelervaring?

Moeilijk. Als beginnend vogelaar was ik al snel enthousiast over mijn eerste ontdekking van Lepelaars in de Haagse Beemden. Maar ook de tientallen Bijeneters op het Griekse eiland Lesbos vond ik fantastisch. Eigenlijk is elke vogelsoort die je voor het eerst ziet een hoera-moment.

Misschien staat de sensatie van enorme hoeveelheden Kraanvogels bij Lac du Der wel op nummer 1 bij me: in de ochtend, bij zonsopgang, als het getoeter van die dieren over het meer klinkt en je ze met steeds meer groepen ziet vertrekken ... prachtig!

Wat is je vreemdste ervaring op vogelgebied?

Amper twee jaar geleden bestonden er voor mij hooguit vijf vogelsoorten: duiven, meeuwen, eenden, mussen en reigers. Ik dacht dat er in onze achtertuin alleen 'mussen' te zien waren. Nu hebben wij in onze eigen tuin inmiddels 22 verschillende soorten waargenomen sinds eind 2010

Wat is je lievelingsvogel?

Ik vind het Roodborstje een verrukkelijk vogeltje. Het heeft een eigenwijze uitstraling en zingt een prachtig liedje dat ik nu zo langzamerhand meestal wel herken!

Wat doe je zoal op vogelgebied?

Ik heb het afgelopen najaar de cursus 'Van kijken naar waarnemen' gevolgd en nu doe ik de basiscursus. Ik ben lid van de wilgenknotwerkgroep en heb op 7 april meegewerkt in het Vogelrevalidatiecentrum in Zundert. Onlangs zijn we ook begonnen met het tellen van vogels in onze wijk voor het MUS-project. Ik ga naar veel lezingen en excursies die door de Vogelwerkgroep worden georganiseerd.

Wat is het mooiste vogelland?

Ik vogel nog niet zo lang dus ik heb nog niet zo veel landen met vogelaarsogen bekeken. Nederland is een geweldig vogelland met prachtige gebieden. Hier in de buurt maar ook bijvoorbeeld op de Waddeneilanden is het goed vogelen. Lesbos in Griekenland vond ik ook geweldig.

Wat is je favoriete gebied in Nederland?

Ik denk, naast prachtige gebieden in de directe omgeving (zoals Kelsdonk, Zonzeel, etc.) hier ook aan de Waddeneilanden.

Jan Benoist

Roodborst

(Cees Jansen)

Nieuws van de Roofvogelwerkgroep

Inleiding

In 2011 heeft de roofvogelwerkgroep voor het derde jaar op rij de broedroofvogels in het gebied ten noorden van Etten-Leur in kaart gebracht. In het onderzoeksgebied liggen de natuurgebieden Strijpen, de Berk, de Hooiberg en de Oostpolder.

Onderzoeksgebied

Het grootste gedeelte van het onderzoek gebied is van Staatsbosbeheer en een klein gedeelte (oude vuilstort en klein broekbosje in Strijpen) van de gemeente Breda.

Het onderzoeksgebied betreft hoofdzakelijk weidegebied afgewisseld met akkerbouw, elzenbroek- en populierenbosjes en dijken met populieren. Daarnaast bevinden zich binnen het gebied enkele rietveldjes, een industrieterrein en een middeloud gemengd bos (Hooiberg).

Vliegbasis Gilze Rijen

Dit betreft een Helikopterbasis van de Luchtmacht gelegen ten zuiden van Rijen. Het gebied wordt gekenmerkt door schraal grasland en naaldbossen afgewisseld met loofbos. Op verzoek van de natuurvereniging De Vliegheai, die o.a. de roofvogels op de vliegbasis monitort, heeft onze werkgroep de nesten beklommen en de jonge roofvogels geringd. Bijzonderheden worden meegenomen en vermeld in het verslag.

Kasten

In samenwerking met de gemeente Breda zijn er afgelopen jaren een aantal torenvalkkasten geplaatst op grondgebied van de gemeente Breda. Op de Luchtmachtstoren in de Haagse beemden staat een nestkast voor de Slechtvalk (zie Hupke nr. 140).

Resultaten

Buizerd

De Buizerd is de talrijkste broedvogel van West-Brabant, dit geldt overigens ook landelijk. Er zijn atlasblokken waarin de Buizerd in iedere vierkante kilometer aanwezig is als broedvogel. Er zijn 11 broedparen vastgesteld. Dit is exact het aantal dat ook op vliegbasis Gilze-Rijen is vastgesteld. Op 7 en 8 juni zijn hier 7 jonge buizerds geringd, een nest met drie jongen en twee met twee jongen.

Torenvalk

Er zijn drie broedparen opgespoord binnen het beschreven onderzoeksgebied, alledrie in een nestkast.

Een paartje had haar intrek genomen in een kast in het dierenweijtje in park Overbos in Prinsenbeek. Op 27 juni vlogen er 5 takkelingen uit. Piet Hanegraaf (beheerder dierenweijtje) heeft het paar gedurende het broedseizoen gevolgd en gefotografeerd. De overige kasten rond Breda waren leeg.

Boomvalk

In overeenstemming met de situatie in veel andere gebieden kent de Boomvalk in Nederland tegenwoordig een vrij iele verspreiding van 1 paar per atlasblok (25 vierkante km). Dat is in West-Brabant en dus ook in ons onderzoeksgebied zeker niet beter. Boomvalken zoeken en contoleren valt deels tijdens de vakantie periode (juli - augustus) en zouden dus gemist kunnen worden. De

werkgroep heeft een paartje kunnen lokaliseren. op 26 juli was het enige jong uitgevlogen, hopelijk is hij in het najaar vertrokken naar Afrika naar zijn overwinteringsgebied.

Slechtvalk

Van de Slechtvalk zijn geen broedparen aangetroffen. Helaas is de kast op de luchtmachtstoren in de Haagse beemden niet bezet door slechtvalken.

Momenteel (2012) worden er zeer regelmatig slechtvalken waargenomen op de toren van de grote kerk in Breda. Het zou fantastisch zijn als in het volgend jaarverslag een broedgeval van de slechtvalk in Breda gemeld zou worden.

Havik

Er zijn twee broedparen opgespoord waarvan het nest is gelokaliseerd en waar succesvol jongen zijn uitgevlogen. Ver een territorium zonder gevonden nest maar daar vloog op 16 juli een jonge vogel rond wat toch duidt op een succesvol broedsel. Komend jaar gaan we daar nog beter zoeken naar het nest. Een van de haviken ving wel een heel bijzondere prooi (zie Bruine kiekendief). Op vliegbasis Gilze-Rijen werden 4 paar havik opgespoord; twee nesten met 4 jongen een nest met 2 jongen en een mislukt nest. Op 8 juni hebben we twee nesten (een met vier en een met twee jongen) geringd.

Sperwer

Er is maar een broedpaar opgespoord. Op 20 juli waren er drie jongen te zien op het nest, veel dons en wat bruin in de vleugels. 31 juli vlogen er 2 jongen uit.

Bruine Kiekendief

Er zijn vier broedparen opgespoord.

Omdat de Bruine kiekendief op de grond zijn nest maakt, hebben wij dit niet gezocht. Wij willen uiteraard de nesten niet verstoren.

Er is meerdere malen gezien hoe nestmateriaal, bestaand uit lang gras wat met de klauwen word aangevoerd. Dit geeft een apart gezicht. Het lijkt wel of de vogel een verlengde staart heeft.

Op 3 juli werd het volgende waargenomen. Op een van de bekende nestlocaties vliegen een vrouw en man Bruine Kiekendief rond. Vrouw Bruine Kiekendief vliegt een Havik achterna. De Havik heeft als prooi een jonge Bruine kiekendief. Deze waarneming hakt bij roofvogels er behoorlijk in maar het is de natuur en roofvogels blijven dus ook roofvogels te eten.

Medewerkers

De medewerkers van de West-Brabantse vogelwerkgroep zijn Toon van Beers, Raymond van Breemen, Jeroen Castelijns, John Frijters, Johan van Haperen, Arnold Klaren, Andres Scherff, Harry van Vugt, Albert de Hoon en Paul Zom

Werkgroep De Vliegheai vliegbasis Gilze-Rijen: Sjef van Bezouw, Tienes de Jong, Herman Vissenberg en Ad Willemen.

Bronnen:

R van Breemen. Broedgevallen roofvogels van uit de regio west Brabant 2007. 't Hupke nr. 132 blz. 10 en 11
Jeroen Castelijns jaarverslag Roofvogelonderzoek 2009

Raymond van Breemen

Vreemd geluid Gaai

Begin april liepen we bij een bosje in de omgeving van Prinsenbeek.

Plotseling werd onze aandacht getrokken door een miauwend geluid, ooooooosoo. Een Buizerd, dachten wij,, even kijken, hij komt wordt zo dadelijk in zicht. Maar er was niets te zien. Meestal zie je de Buizerd na zo'n miauwend geluid snel cirkelend thermiek zoeken, zijn territorium verkennen of voorbij vliegen. Helaas, er was niets te zien. Maar plotseling zagen we de voordegekhouder, een Gaai. Een Gaai die een Buizerd nadoet, zo iets had ik nog niet gehoord.

Een aantal weken later hoorden we hetzelfde geluid in het parkje in de Hoge Vucht bij de kinderboerderij. De Gaai die het geluid maakte was goed te zien.

Nu is het bekend dat kraaiachtigen wel eens vreemde geluiden kunnen maken of zelfs woorden kunnen nadoen. Maar dit, het imiteren van het geluid van een mogelijke vijand en predator, was ons niet bekend.

Willem Veenhuizen

Poelruiter

Half april is door een aantal vogelaars nabij Kelsdonk in Etten-Leur een Poelruiter (*Tringa stagnatilis*) gezien.

Dit is een zeldzame waarneming. Deze steltloper is alleen te zien in ons land tijdens de voor- en najaarstrek (maart-april-mei en september-oktober). De Poelsnip overwintert in Midden en Zuid-Afrika en in delen van India, kustzones van Indonesië en kleine delen van Australië.

Misschien is dit exemplaar met oostenwind uit koers geraakt en hier terecht gekomen.

Qua verschijning lijkt hij veel op de Groenpootruiter. De Poelruiter is echter veel slanker en wat kleiner, en heeft een dunne, korte snavel (naaldachtig). De poten zijn geelachtig of groenig. Hij lijkt in het veld en door de kijker in gedrag en grootte op een Tureluur, maar de Poelruiter staat wat hoger op de poten. Zo zie je hoe lastig het is zo'n zeldzaamheid te determineren, telescoopwerk!! En het boek erbij om snel te vergelijken.

De broedgebieden liggen voor een deel in Midden- en Oost-Europa, Midden-Rusland en Siberië. Het biotoop bestaat uit vochtige steppen en toendragebieden.

Het legsel bestaat doorgaans, zoals bijna bij alle steltlopers uit vier eieren. De jongen verlaten het nest meteen na het uitkomen, als ze opgedroogd zijn. Het zijn zogenaamde nestvlinders.

Willem Veenhuizen

Geraadpleegde literatuur:

ANWB vogelgids van Europa, 2000, Svensson L., Grant P.J.
Handbook of the Birds of Middle East and North Africa, 1983, The Birds of the Western Palearctic. Volume III, Cramp S. e.a.

Waarneming van Poelruiter in Kelsdonk

(Henk Laverman)

26	Geoorde Fuut	25-03-12	Breda	Emerput	Raymond van Breemen
1	Roerdomp	22-02-12	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Polder Maltha - Oost	Marjo Lips
1	Kleine Zilverreiger	05-02-12	Etten-Leur	Leemblokken	John Frijters
300	Grote Zilverreiger	05-02-12	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Gat van Lijnoorden	Jan Benoist
1	Purperreiger	05-04-12	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Polder Maltha - Oost	Cees Janssen
5	Ooievaar	08-03-12	Breda		Raymond van Breemen
1	Kleine Rietgans	17-02-12	Etten-Leur	Leemblokken	John Frijters
2	Carolina-eend	27-04-12	Breda	Hoge Vucht	Ada Engel
1	Mandarijneend	01-04-12	Breda	Markdal	Arend Meeuwissen
10	Zomertaling	17-03-12	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Harry van Vugt
1	Krooneend	16-03-12	Etten-Leur		Andres Scherff
1	Middelste Zaagbek	14-04-12	Steenbergen	Dintelse Gorzen West	Joost Simons
20	Grote Zaagbek	06-02-12	Moerdijk	Willemstad - havens	Jan Benoist
1	Witkopeend	16-03-12	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Andres Scherff
1	Zwarte Wouw	17-04-12	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Boven Spieringpolder	Harry van Vugt
1	Rode Wouw	14-03-12	Alphen-Chaam	't Broek	Jan Vermeulen
1	Smelleken	30-04-12	Halderberge	Goudbloemsedijk	John Frijters
1	Boomvalk	28-04-12	Reimerswaal	Rilland - Hogerwaardpolder - west	Rutger van Ouwerkerk
2	Slechtvalk	24-04-12	Breda	Centrum	Albert de Hoon
34	Kraanvogel	02-03-12	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Polder Maltha - West	Harry van Vugt
1	Steltkluut	29-04-12	Breda	Prinsenbeek - Weimeren	Luuk van Oerle
1	Poelruiter	06-04-12	Etten-Leur	Kelsdonk e.o.	Luuk van Oerle
7	Witgat	18-03-12	Alphen-Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Martin van Leest
1	Koekoek	07-04-12	Breda	Prinsenbeek - Weimeren	Evelien Eversdijk
1	Kerkuil	05-04-12	Breda	Zaartpark e.o.	Cees Huijben
2	Velduil	06-04-12	Breda	Hooijdonk	Erik van Bostel
1	Mid. Bonte Specht	13-04-12	Alphen-Chaam	Chaam - Hondsdonk	Jan Vermeulen
1	Rouwkwikstaart	02-04-12	Breda	Prinsenbeek - Klein Overveld	Rutger van Ouwerkerk
1	Tapuit	16-04-12	Breda	Lage Vuchtpolder	Mariëtta Peters
3	Beflijster	17-04-12	Alphen-Chaam	Chaam - Wildert	Jan Vermeulen
10	Geelgors	13-02-12	Zundert	Schijf - Eldersche Gronden	Jan Benoist
1	Ortolaan	29-04-12	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Polder Oude Hardenhoek	Rutger van Ouwerkerk

Zie voor alle waarnemingen www.waarneming.nl

Zomer 2012				
datum	activiteit	contactpersoon	Telefoon	bijzonderheden
3 juni	Stadsvogelexcursie	Willem Veenhuizen	06 10690477	7.00 u start brug Langendijk
7 juni	Ledenbijeekoms	Ellie Pruiksm		20.00 u Heuvelzicht
16 juni	Avondexcursie Asterdplas	Hans van der Sanden	076 5878432	19.00 u Asterdplas
17 juni	Stadsvogelexcursie	Willem Veenhuizen	06 10690477	7.00 u start Koolwijkpark

Vogelimpresie's van onze leden

